

Beslut om utvidgning av och tillagt syfte för naturreservatet Göingeåsen i Hässleholms kommun, Skåne län

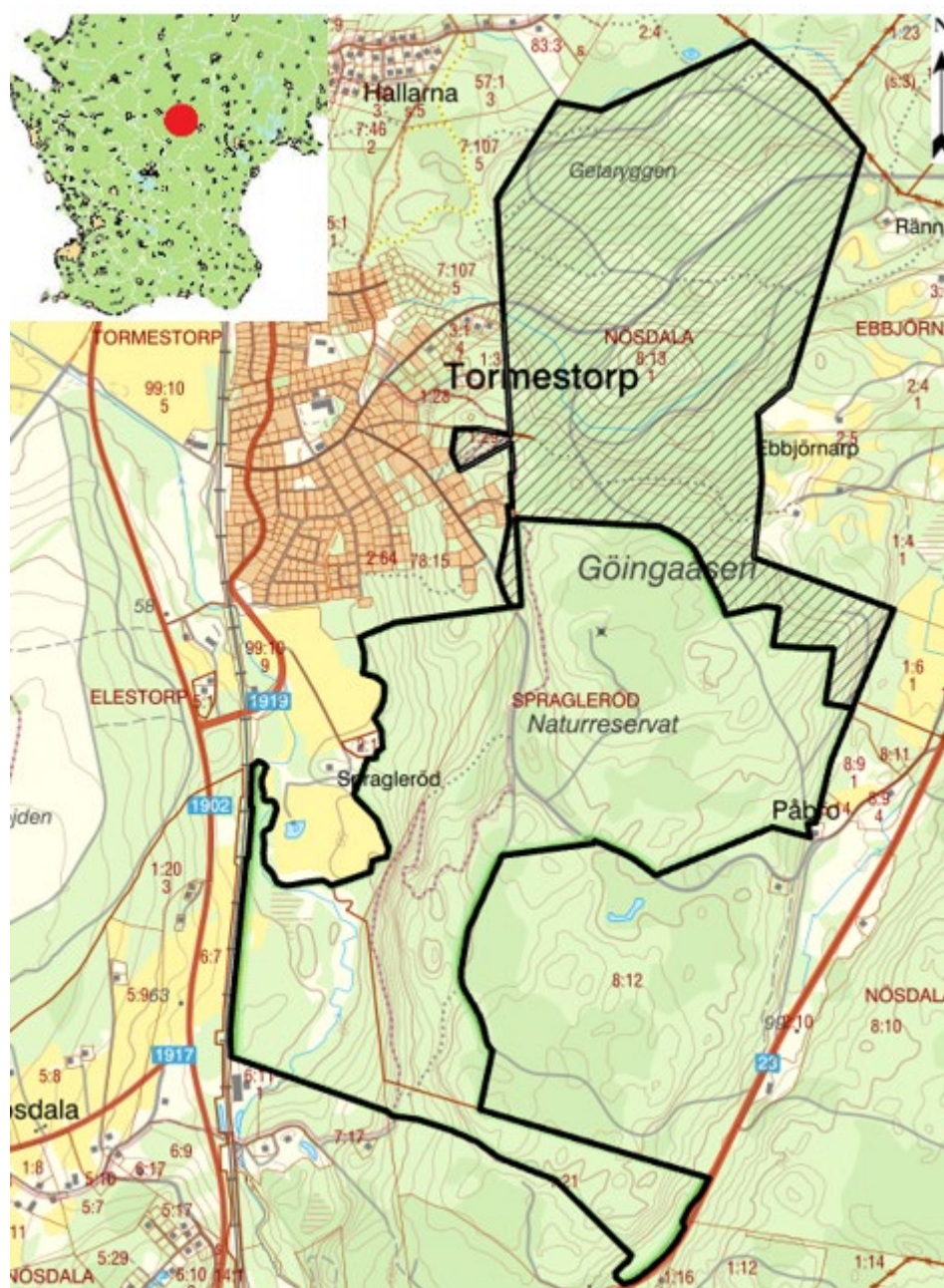
Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att naturreservatet Göingeåsen inrättat av länsstyrelsen den 19 april 2012 dnr 511-22069-2011, 1293-206 ska ha den utökade geografiska omfattningen som framgår av bifogad karta, (bilaga 1).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För den tillkommande delen ska beslut meddelat av Länsstyrelsen den 19 april 2012 dnr 511-22069-2011, 1293-206 om bildande av naturreservatet Göingeåsen, Hässleholms kommun, Skåne län gälla med syfte, skäl och föreskrifter enligt 7 kap. 4, 5 och 6 §§ miljöbalken. För den tillkommande delen ska även beslut meddelat av Länsstyrelsen den 26 november 2020 dnr 511-22176-2020, 1293-206 om utvidgning av och ändrade C-föreskrifter och undantag för naturreservatet Göingeåsen, Hässleholms kommun, Skåne län gälla samt tillagt syfte markerat med kursiv stil nedan.

Med stöd av 3 § Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan för den tillkommande delen, (bilaga 5).

Naturreservatet markerat med svart heldragen linje. Rastrerat område utgör utvidgningen. Skala cirka 1:20 000

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Göingeåsen
Kommun:	Hässleholm
Natura 2000-ID:	Göingeåsen SE0420333
NVR-ID1	2030510
Gränser:	Området begränsas av mitten av svart heldragen linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheter:	Spragleröd 1:7 och 1:8, Nösåla 8:13 (Naturvårdsverket), Tormestorp 1:29 och del av Tormestorp 78:15 (kommunen), Nösåla 1:20 och 1:21 (Enskilda) samt Tormestorp S:3 (Samfällt)
Markägarkategori:	Naturvårdsverket, kommunen, enskilda och samfällt
Läge:	Området är beläget cirka 6,5 km söder om Hässleholm
Koordinat centralpunkt	N 422561, E 6218023 (SWEREF 99TM)
Huvudavrinningsområde:	Helgeån
Vattenförekomst:	Tormestorpsån. SE621534-136947
Inskrivna nyttjanderätter:	Finns i akten
Gemensamhetsanläggningar:	Finns i akten
Areal:	414 hektar, varav utvidgningen omfattar cirka 178,6 hektar
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet (tillägg i *kursivt*)

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla en ädellövskog, som är mycket rik på död lövved och som har inslag av andra lövträd och tall. Bevara, restaurera och underlätta etablering för de arter, i synnerhet hotade arter, som är beroende av ädellövskog. Bevara, restaurera och utveckla en lundliknande miljö inom delar av området, i synnerhet för att gynna fladdermöss. Återskapa *ljunghed med flora och insektsarter som funnits där*. Områdets hydrologi ska bevaras och så långt möjligt restaureras. Bedriva bete med nöt eller häst inom delar av området. Främja det rörliga friluftslivet, utan att det påverkar områdets natur- och kulturvärden negativt.

Syftet uppnås genom att:

- Bevara, restaurera och utveckla en flerskiktad ädellövskog, med inslag av luckor och gläntor,
- Bevara, restaurera och utveckla en betespåverkad lundliknade miljö inom delar av fastigheten Nösåla 1:20,
- Bevara, restaurera och utveckla en lundliknade ekmiljö,
- Återskapa *ljunghed med den flora och insektsarter som funnits där*,

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur.

- Bevara och utveckla lövskogen med avseende på ålders- och artmässig variation och förekomst av död och döende ved av olika arter, stadier och grovlekar,
- Initialt aktivt öka mängden död och döende lövved,
- Ej transportera ut någon form av lövved,
- Ersätta befintliga granplanteringar med löv- och ädellövskog,
- Bevara och utveckla områdets sumplövskogar,
- Bevara och restaurera Tormestorpsåns bottenstruktur och meandring, åter skapa botten lämpade för musslor,
- Lägga igen avvattande diken,
- Bevara, restaurera och utveckla de faunistiska, floristiska och mykologiska värdena inom området,
- Gynna de i området förekommande rödlistade arterna,
- Inplantera för området lämpliga rödlistade arter, i synnerhet arter kopplade till ädellövskog,
- Ta bort eventuellt främmande arter av träd och buskar,
- Återuppta bete med nöt eller häst inom delar av fastigheten Nösåla 1:20,
- Undvika markskador,
- Hålla delar av området tillgängligt för allmänhetens friluftsliv genom att anlägga ex. leder och rastplatser.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värden.

Reservatsföreskrifter

(A och B föreskrifterna är de samma som i beslut 2012-04-19)

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, spränga, borra, schakta, muddra, rensa, dika, fylla ut, asfaltera, eller annan markberedning,
2. uppföra ny byggnad, mast, luftledning, vindkraftverk eller annan anläggning, som strider emot syftet med naturreservatet,
3. plantera eller så buskar och träd,
4. avverka träd och buskar, gallra, röja, ta bort dött träd eller vindfälle eller på annat sätt påverka vegetationen,
5. åstadkomma körsador i ädellöv- eller lövsumpskogsbestånd
6. använda kemiska bekämpningsmedel, sprida gödsel, stödutfodra jaktbart vilt, eller använda tryckimpregnerat material

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. röjning, gallring, avverkning, bränning, sådd eller plantering av träd,
4. igenläggning av diken,
5. skötsel av betesmark innefattande betesdrift, uppsättande och underhåll av stängsel,
6. borttagande av invasiva arter,
7. förvaltarens inplantering av inhemska arter vilka är knutna till biotoperna i reservatet,
8. utförande av åtgärder för, av förvaltaren, utpekade arter,
9. uppsättning av holkar och boplattform för rovfågel,
10. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet,
11. undersökningar och miljöövervakning av djur-, svamp- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

(C föreskrifterna och undantagen är de samma som i beslut 26 november 2020).

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. gräva eller på annat sätt skada block, stenar, hållar, terrängformer eller stenmurar,
2. ställa upp husvagn, husbil eller liknande under tiden kl 00:00 – 05:00,
3. ta med hund (eller annat sällskapsdjur) som inte hålls i fysiskt koppel,
4. paddla eller framföra annan vattenfarkost i Tormestorpsån,
5. gräva upp växter, plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar,
6. föra bort död ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
7. medvetet på något sätt skada musslor,
8. elda annat än på av förvaltaren anvisad plats, eller med friluftskök

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

9. samla in ryggradslösa djur, t.ex. skalbaggar eller mollusker,

10. under tidsperioden 15 april-15 juli anordna och organisera tävling eller träning utanför väg eller markerad led. Övrig tid ska reservatets förvaltare alltid informeras,
11. under tidsperioden 15 april -15 juli anordna eller organisera lägerverksamhet eller liknade arrangemang. Övrig tid ska reservatets förvaltare alltid informeras,
12. placera eller sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, snitsel, inskrift eller därmed jämförlig anordning i mer än tio dygn. Naturreservatets förvaltare ska alltid informeras innan sådana anordningar sätts upp i reservatet,
13. placera ut för reservatet främmande föremål.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

- åtgärder i samband med förvaltarnas skötsel eller utveckling av området på sätt som ej strider emot naturreservatets syfte, ex avveckling av granbestånd, efter utredning igenläggning av diken, uppförande av vindskydd, utökning av parkeringsplatser samt andra anordningar för det rörliga friluftslivet,
- normalt underhåll av befintliga vägar eller nedtagning av för allmänheten farliga träd (längs med järnväg, vägar, leder, rastplatser etc). Nedtagning av träd kring mast och intilliggande anläggningar samt utsiktspunkten Spraglehall.
- Undantag från föreskrifter gällande nyttjande och underhåll (framröjning) av hålvägar och stigar av permanent karaktär på fastigheten Nösåla 1:21, enligt bilaga 3.
- underhåll av lagakraftvunna dikningsföretag och vattendomar.
- drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar, master och anläggningar, tillhörande staten, kommunen, el-, energi- och teledistributör. Inför utförande av arbete, som kan påverka mark- eller vegetation, ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid akut underhållsåtgärd kan samråd ske sedan arbetet inletts.
- uppsättning av informationsskyltar och gränsmärken för naturreservatet.

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på skötsel och brukande

- A2 gäller ej flytt eller uppförande av ersättande nytt jaktorn (max 2 torn) på fastigheten Nösda 1:21 efter samråd med förvaltaren.
- A4, C6 och C12 gäller gallring eller slutavverkning av befintliga avdelningar med granplanteringar enligt bilaga 4. När åtgärderna är slutförda upphör undantaget på att gälla.
- A6 gäller ej jaktorn,

Undantag från reservatsföreskrifter med avseende på jakt

- A5 utgör ej hinder för jakträttsinnehavaren att hämta fäلت vilt i samband med jakt, körskador ska minimeras och återställas så långt möjligt,
- C3 och C12 gäller ej för innehavare av jakträtten inom naturreservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagstiftningens bestämmelser.

Övriga undantag

- C5 gäller ej för insamling av enstaka beläggsexemplar under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna eller att arten är klassad som rödlistad samt att inrapportering sker av fyndet till Artportalen.
- C9 gäller ej håvning, handplockning eller annan selektiv metod, som inte förstör djurets livsmiljö, med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Enstaka exemplar får samlas in under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna och att fållor inte används samt att arten rapportera till Artportalen.
- C11 gäller ej inom fastigheten Nösda 1:21 för fastighetsägarens naturturismverksamhet eller för den lägerverksamhet eller liknande arrangemang inom denna fastighet som fått fastighetsägaren till Nösda 1:21:s medgivande. Reservatets förvaltare ska alltid informeras.
- C12 gäller ej fastighetsägaren till Nösda 1:21:s eventuella utmärkning av led genom området för besökare på fastigheten, ej heller efter godkännande av förvaltaren uppsättning av enstaka informationsskyltar på fastigheten om områdets natur- och kulturvärden.
- C12 gäller ej utsättning av de markeringar orienteringsverksamheter nyttjar vid banutläggning.

Upplysningar

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter. Länsstyrelsen vill också upplysa om att föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken (föreskrifterna under rubriken C ovan) gäller omedelbart även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- 7 kap 28a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (13-18 §§),
- Lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, (SFS1998:812),
- 7 kap 1 § miljöbalken. Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.
- Anmälningssplikten enligt 12 kap 6 § miljöbalken för verksamheter eller åtgärder som väsentligen kan komma att ändra naturmiljön gäller även om de inte är förbjudna enligt reservatets föreskrifter.
- 2 kap, Kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd av fornlämningar mm
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap 26 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- Lokala, kommunala ordningsföreskrifter.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna men som kan medföra en väsentlig förändring av naturmiljön, ska anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § Miljöbalken ske med Länsstyrelsen. Samrådsplikt kan gälla för stora tävlingar, evenemang eller aktiviteter som medför omfattande slitage, markskador eller påverkar djurlivet.

Beskrivning av utvidgningsområdet

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Göingeåsen är en bergrygg söder om Hässleholm. Bergryggen skapades i samband med förkastningsrörelser i berggrunden som inträffade för cirka 70 miljoner år sedan under den geologiska perioden Krita. Bergryggen är sedan länge känd för sin vackra

ädellövskog. Utvidgningsområdet omfattar delar av bergryggens norra toppar som når cirka 120 meter över havet.

Berggrunden i området utgörs till största delen av gnejser. Jordarten utgörs av morän, med ett kraftigt varierande täcke. Uppe på bergsryggen är moräntäcket tämligen tunt, varför bokarnas ålder där torde vara högre än vad de ger sken ut att vara. Nedanför berg-i-dagen området ökar morändjupet. Längs med bäckar finns partier med ler-siltavlagringar. Endast mindre områden utgörs av kärrtorv.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Områdets höga läge har attraherat människor sedan lång tid tillbaka. Inom utvidgningsområdet finns fem fornlämningsområden med minst 270 stycken fossila odlingsrösen. Vid Getaryggen finns ett röse som är cirka 10 meter i diameter och 1,2 meter högt. Röset är uppbyggt kring en jordfast sten. Här finns också en ollonsvinsfälla som är cirka 2x2 meter samt en cirka 25 meter lång hålväg.

Biologiska bevarandevärden

Göingeåsen ingår i en värdefull lövskogstrakt. I närheten av Göingeåsen ligger det nyligen inrättade naturreservatet Hovdala som har synnerligen värdefulla ädellövskogar. Hovdala och Göingeåsen utgör ett kärnområde för hotade fladdermöss i Sverige. 18 av de 19 arter som är noterade i Skåne är påträffade i detta område. Inom utvidgningsområdet skulle bl.a. följande arter kunna påträffas bechsteins fladdermus (EN), större musöra (EN), sydpipistrell (VU), mindre brunfladdermus (VU), barbastell (NT), sydfladdermus (NT), nordfladdermus (NT), fransfladdermus (NT), brunlångöra (NT), trollpipistrell, dvärgpipistrell och större brunfladdermus. I synnerhet efter restaurering av skogs- och vattenmiljöerna.

I Spraglerödsbranten inom befintliga naturreservatet Göingeåsen finns rikligt med död ved av främst bok, både i form av högstubbar och lågor. Den bokvedslevande faunan i form av bl.a. skalbaggar har goda förutsättningar att trivas här. Vid skalbaggsinventeringen år 2004 påträffades på bok bl.a. blåsvart brunbagge (EN), Platycis cosnardi (VU), gulbandad brunbagge (NT), fyrfläckad vedsvampbagge (NT) och Plegaderus dissectus (NT). På avenbok påträffades bl.a. tallgångbagge (VU). På ek påträffades bl.a. sexfläckig blombock (NT) och smalknäppare. Efter denna inventering har livsmiljöerna blivit ännu bättre för hotade skalbaggar både i Spraglerödsbranten och inom resterande delen av naturreservatet.

Utvidgningsområdet som uppgår till 178 hektar, varav cirka 50 hektar utgörs av äldre hedbokskog som den tidigare markägaren Sveaskog i mycket stor utsträckning har avsatt inom sin certifiering som frivillig avsättning. Cirka 25 hektar utgörs av lövsumpskog och cirka 101 hektar utgörs av utvecklingsmark. Dessa ädellövskogar är 135–150 år gamla och mängden död ved är ökande. I området finns även lövsumpskogar som skulle må mycket bra om dessa återvätades genom att diken lades igen.

Fågellivet utgörs bl.a. av spillkråka, skogsduva, nötskrika, trädkypare och nötväcka. I området har också signalarterna stor lökbrosking och platt fjädermossa påträffats. Längs med bilväg har revig blodrot (VU) påträffats.

Inom utvidgningsområdet finns cirka 6 kilometer dikad skogsmark. Eftersom utvidgningsområdet ligger på en vattendelare och förekommande diken inte påverkar någon markägare uppströms, så är dessa diken synnerligen lämpliga att läggas igen för att återskapa biologiskt rika lövsumpskogar, öka områdets kvarhållande vattenförmåga och åter öka torvbildningen i området.

Hela området utgör ett mycket lämpligt livsutrymme för de hotade skogslevande arter som påträffats in naturreservatet Göingeåsen och Hovdala.

Friluftsvärden

Området ingår i ett område som utpekats enligt 3 kap 6 § MB som riksintresse för friluftsliv, Hovdala-Finjasjön. Naturreservatet Göingeåsen erbjuder fina vandrings- och orienteringsmöjligheter. Här finns även ett nyuppfört vindskydd och eldstad. Inom utvidgningsområdet finns en större parkering och möjlighet att vandra inom stora delar av området på skogsbilvägar.

Skälen för beslut

Göingeåsen omfattar sedan tidigare totalt 235 hektar, varav 228 hektar är skog. En utvidgning till 414 hektar, där stora arealer av den tillkommande arealen består av äldre ädellövskog är mycket betydelsefullt för bevarandet av den biologiska mångfalden i området och för att stärka den gröna infrastrukturen i omlandet. Naturreservatet i sig är cirka 4,8 km sammanhängande skog. Tillsammans med det närliggande naturreservatet Hovdala utgör dessa naturreservat nu cirka 734 hektar.

Utvidgningen gränsar direkt till Natura 2000 området Göingeåsen (SE0420333), vilket får ett bättre skydd genom att skogen intill bevaras.

Ett bevarande och restaurering av detta kärnområde för hotade fladdermöss ökar möjligheterna avsevärt att kunna behålla dessa arter i stabila populationer i området på sikt.

Återvätning av lämpliga miljöer inom utvidgningsområdet kommer öka den kvarhållande vattenförmågan i området och öka den biologiska mångfalden, totalt finns cirka 6 kilometer diken som kan igenläggas. Områdets topografi kommer begränsa återvätningen till cirka 25 hektar.

Historiskt har ljunghed funnits på Göingeåsen och många vedlevande arter är beroende av dessa pollen och nektarproducerande områden. Med anledning av att 99,5% av denna naturtyp har försvunnit bör ett återskapande inom delar av naturreservatet ske. Syftet har därför kompletterats så att detta går att genomföra.

Ett skogsbilsvägnät inom stora delar av utvidgningsområdet är lämpligt för friluftslivet att nyttja för vandring, cykling eller ridning.

Det föreslagna utvidgningsområdet har höga naturvärden och har potential att få ännu högre naturvärden. Det föreslagna utvidgningsområdet har angivits som skyddsvärt ur naturvårds- och friluftslivssynpunkt avseende regional och kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- Riksintresse enligt 3 kap 6 § MB friluftsliv: Utvidgningsområdet ingår i ett större område som utpekats som riksintresse för friluftslivet, Hovdala-Finjasjön.
- Strategin för formellt skydd av skog i Skåne län: Hela området utgör en värdekärna i skogsstrategin.
- Grön infrastruktur: Göingeåsens naturreservat utgör ett väldigt viktigt område för att på landskapsnivå vara en bärare av naturvärden kopplade till ädellövskog. Vidare är naturreservatet viktigt för att kunna knyta ihop naturvärden kopplade till naturreservat och andra skyddade områden eller frivilliga avsättningar i omlandet.
- Tätortsnära natur: Området ingår i ett större område som är utpekats som ett utredningsområde i programmet tätortsnära natur.
- Rödlistade arter: I utvidgningsområdet finns bl.a. spillkråka (NT), grönsångare (NT), entita (NT), mindre hackspett (NT) och revig blodrot (VU). I området kan även bl.a. följande arter finnas eller kan efter restaurering etablera sig blåsvart brunbagge (EN), tallgångbagge (VU), stiftklotterlav (NT), lunglav (NT), bokkantlav (NT), bokvårtlav (NT), koralltaggsvamp (NT) och jättespindling (NT) och en stor mängd fladdermöss som bechsteins fladdermus (EN), barbastell (NT), nymffladdermus (CR), större musöra (EN), sydpipistrell (VU), mindre brunfladdermus (VU), barbastell (NT), sydfladdermus (NT) och nordfladdermus (NT).
- Åtgärdsprogram för hotade arter: I närområdet finns sexfläckig blomcock (NT) som omfattas av ett åtgärdsprogram. Förutsättningar finns att återskapa ljunghed i enlighet med Åtgärdsprogram för ljunghed 2022–2026.
- EU:s art- och habitatdirektiv 92/43/EEG: Följande arter som omfattas av art- och habitatdirektivet förekommer i området:
 - Barbastell (bilaga II (områden ska avsättas för arten)
 - Bechsteins fladdermus (bilaga IV art i art- och habitatdirektivet, för vilken områden och strikt skydd ska tillämpas).
- Fornlämningar: I området finns bl.a. ett röse, hålvägar och flera områden med fossil åkermark.
- Fågelarter enligt EU:s fågeldirektiv bilaga 1, för vilka särskilda skyddsområden skall avsättas: röd glada, *Milvus milvus* (A074) potentiellt häckande, spillkråka, *Dryocopus martius* (A236) potentiellt häckande.

Länsstyrelsens bedömning

Området har stämts av gentemot poängmodell för prioritering av objekt, Strategi för formellt skydd av skog i Skåne län. Objektet bedöms tillhöra länets bättre hälft. Det är större än 10 hektar och ligger inom värdestrakt för ädellövskog. Mer än hälften av objektet innehåller prioriterad skogstyp som ädellövskog. Området ligger delvis inom 500 meter från en tätortsavgränsning. Det finns slutligen starka synergier mellan skogsbiologiska värden och värden som ett rikt växt- och djurliv samt allmänna intressen. Objektet uppnår 9 poäng av maximalt 9 poäng.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, skydda, vårda, återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer och återställa och nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter samt tillgodose behov av områden för friluftsliv bör Nösda 8:13 och del av Tormestorp 1:29 och 78:15 samt Tormestorp S:3 avsättas som naturreservat.

Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen "Levande skogar", "Myllrande våtmarker" och "Ett rikt växt- och djurliv".

Området berörs inte av några andra riksintressen. Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Bestämmelser som beslutet grundar sig på

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Enligt 7 kap. 5 § miljöbalken ska i beslutet anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet.

Om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen enligt 7 kap. 6 § miljöbalken förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla vissa intrång.

Om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet får enligt 7 kap. 30 § miljöbalken länsstyrelsen besluta om föreskrifter om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom det skyddade området.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett

naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 3 § Förordning (2024:183) om konsekvensutredningar. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ekosystemtjänstbedömning

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter inrättande naturreservatet har på olika ekosystemtjänster och har kommit fram till att det inverkar positivt på flertalet ekosystemtjänster, se tabell nedan. Bedömningen är att påverkan på ekosystemtjänsterna sammantaget stärker motiven för inrättande av naturreservatet.

Kategori	Ekosystemtjänster	Inverkan
Försörjande	Genetiska resurser hos vilda arter	Positiv
Försörjande	Jakt	Positiv och negativ
Försörjande	Bärplockning och annan vild föda	Positiv
Försörjande	Virke och fibrer	Negativ
Försörjande	Bioenergi från skog	Negativ
Reglerande och upp- rätthållande	Träd och skogars reglering av mikroklimat, temperatur och luft- fuktighet	Positiv
Reglerande och upp- rätthållande	Livsmiljöer som till exempel lek- och spelplatser, boplatser och rastplatser för fåglar och fiskar	Positiv
Reglerande och upp- rätthållande	Kolbindning utförd av växter	Positiv
Reglerande och upp- rätthållande	Dämpning av avrinning och flöden	Positiv
Reglerande och upp- rätthållande	Upprätthållande av markens struktur	Positiv
Reglerande och upp- rätthållande	Biologisk kontroll av skadegörare (inklusive invasiva arter)	Positiv
Kulturella	Naturarv, exempelvis bevarandet av naturens värden för fram- tida generationer	Positiv
Kulturella	Icke organiserat friluftsliv	Positiv
Kulturella	Resurs för forskning	Positiv
Kulturella	Estetiska värden till exempel fritidsboenden vid naturskön miljö, rekreationsvärden och turism i ostörd miljö	Positiv
Kulturella	Kulturarv till exempel användning av naturliga miljöer av andliga eller historiska orsaker	Positiv
Stödjande	Biologisk mångfald inklusive bevarandet av genpool, habitat och hotade arter	Positiv
Stödjande	Näringsämnes-cirkulation - vattnets kretslopp	Positiv
Stödjande	Ekologiska samspel t.ex. näringsvävares dynamik, interaktioner mellan trofiska nivåer, evolutionära processer	Positiv

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen beslutade om att bilda naturreservatet Göingeåsen den 19 april 2012.

Länsstyrelsen utvidgade den 26 november 2020 naturreservatet och ändrade C-föreskrifter och undantag.

Regeringen har år 2022 lämnat uppdrag till Sveaskog att avyttra mark primärt att användas till bytesmark. Sveaskog har bland annat föreslagit del av fastigheten Nösååla 8:13, Hässleholms kommun. Naturvårdsverket har givit länsstyrelsen i uppdrag att inventera och tillförsäkra att mark som är lämpad för naturreservatsbildning ej avyttras.

Länsstyrelsen har funnit att föreslagen del av fastigheten Nösååla 8:13 besitter sådana natur- och friluftslivsvärden att fastigheten är lämpad att förordnas som naturreservat.

I samband med att fastigheterna Tormestorp 2:17 och 2:49 övergick till ny ägare år 2023 inledde länsstyrelsen samtal med den nye ägaren om att förordna Tormestorp 2:17 som består av ädellövskog med vandringsled till naturreservat, vilket ägaren tillstyrkte.

Länsstyrelsen kontaktade därefter Hässleholms kommun som ställde sig positiv till att låta Tormestorp 1:29 som utgörs av ädellövskog med vandringsled och utsiktspunkt och del av Tormestorp 78:15 som utgörs av en ädellövbrant att ingå i naturreservatet.

Markägaren till Tormestorp 2:17 och 2:49 valde i ett senare läge att avbryta, varför fastigheterna inte är aktuella att ingå i naturreservatet.

Intrångsersättning har utgått till kommunen år 2025 för intrånget på fastigheterna Tormestorp 1:29 och 78:15. Naturvårdsverket äger Nösååla 8:13 (tidigare Nösååla 8:10, skifte 3). Tormestorp S:3 utgörs av outtagen väg.

Ärendet remitterades under perioden 2025-05-30 till den 2025-08-01, då berörda sakägare förelades att yttra sig över framtaget beslutsförslag. Inkomna yttranden och Länsstyrelsens bemötande återfinns i bilaga 6.

Området är inte slutligt inmätt, varför den slutliga gränsen kan komma att ändras något. Slutlig gräns kommer finnas i DINO och på lantmäteriets registerkarta.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen finns bilagt till detta beslut, se bilaga 5.

Förvaltning

Länsstyrelsen Skåne är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 8.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av vikarierande landshövding Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit avdelningschef Olof Liungman, enhetschef Cecilia Backe, länsassessor Caroline Tornhill och naturvårdshandläggare Johan Johnmark, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

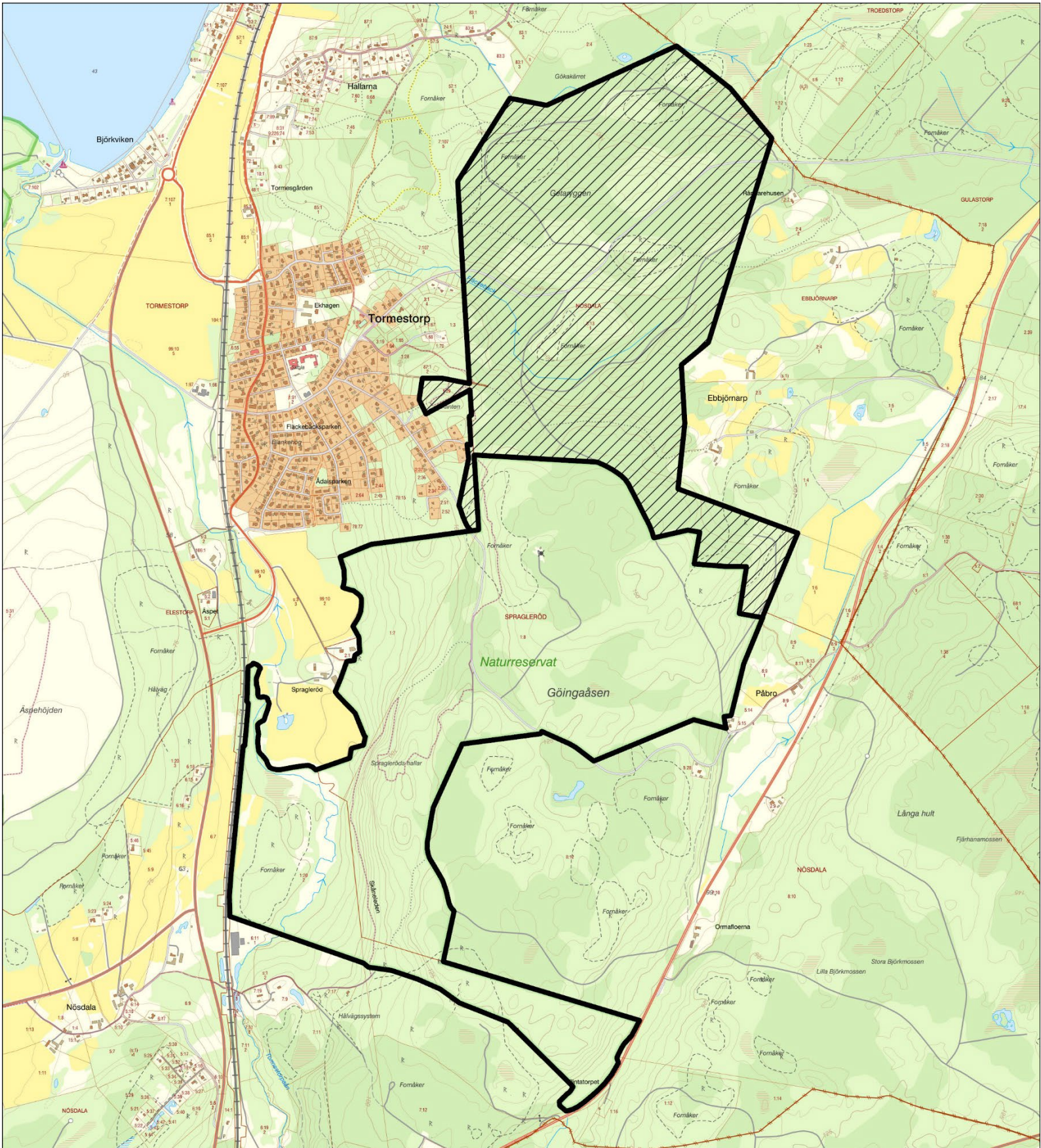
Ola Melin

Johan Johnmark

Bilagor

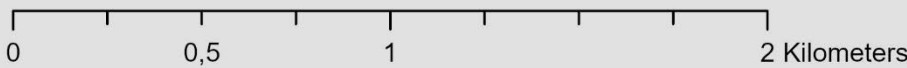
1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Kartor med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
3. Karta med markerade undantag från föreskrifter avseende Nösådal 1:21
4. Karta med markerade undantag från föreskrifter
5. Skötselplan
6. Yttranden och länsstyrelsens bemötande
7. Sändlista
8. Hur man överklagar

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1. Beslutscharta Utvidgning av naturreservatet Göingeåsen, Hässleholms kommun

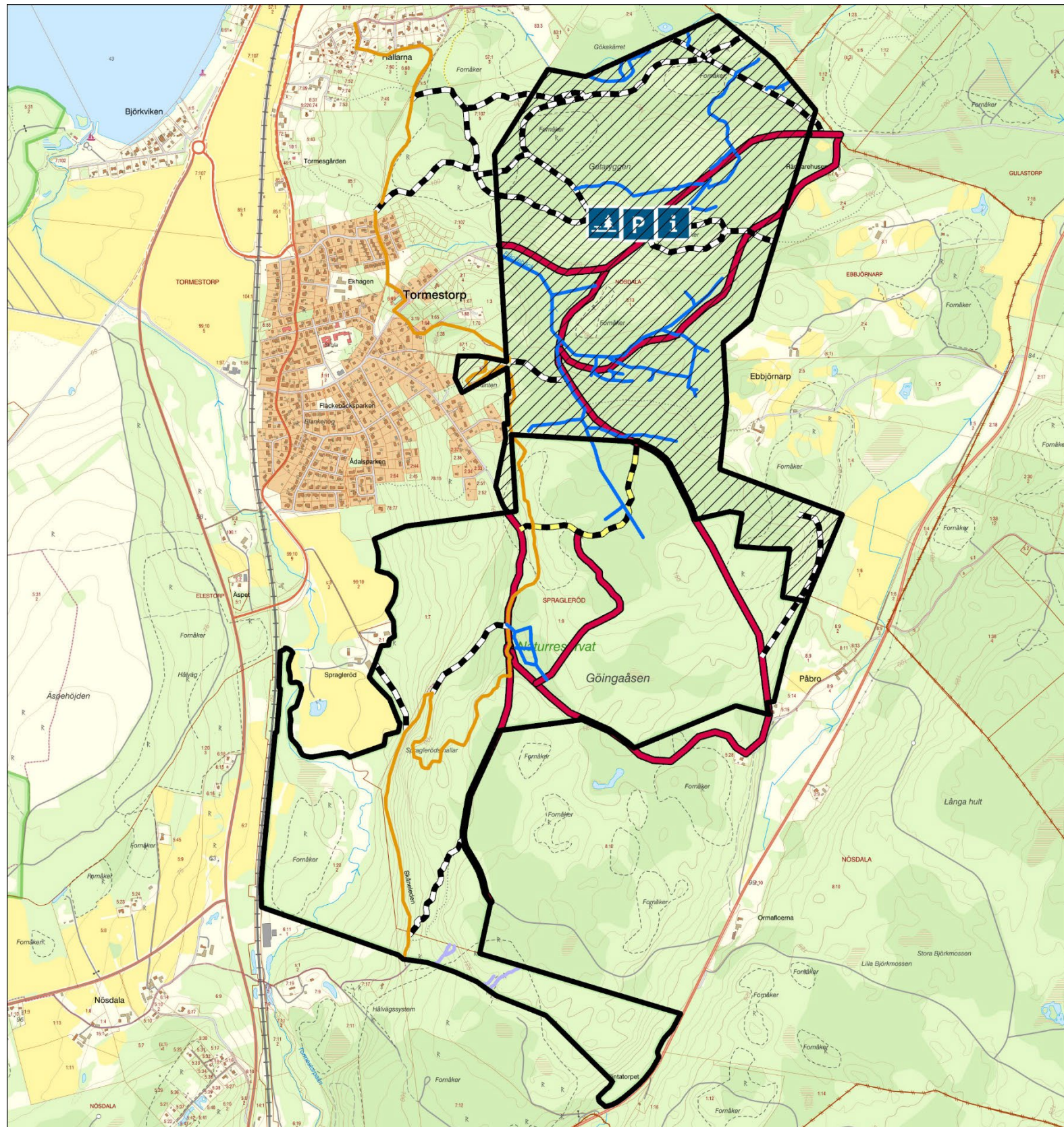
Naturreservatet är utmärkt med heldragen svart linje på kartan
Utvidgningsområdet är rasttrat

Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 35972-2024

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

"Informationsskylten" gäller föreskriften B2.

Svarstrasterat område gäller föreskrifterna B3, B6, B7, B8, B9 och B11.

Blå streck gäller föreskriften B4.

Lila område gäller föreskriften B5.

Röda streck och svart-vita streck, samt "P" och rastplatssymbol gäller föreskriften B10.

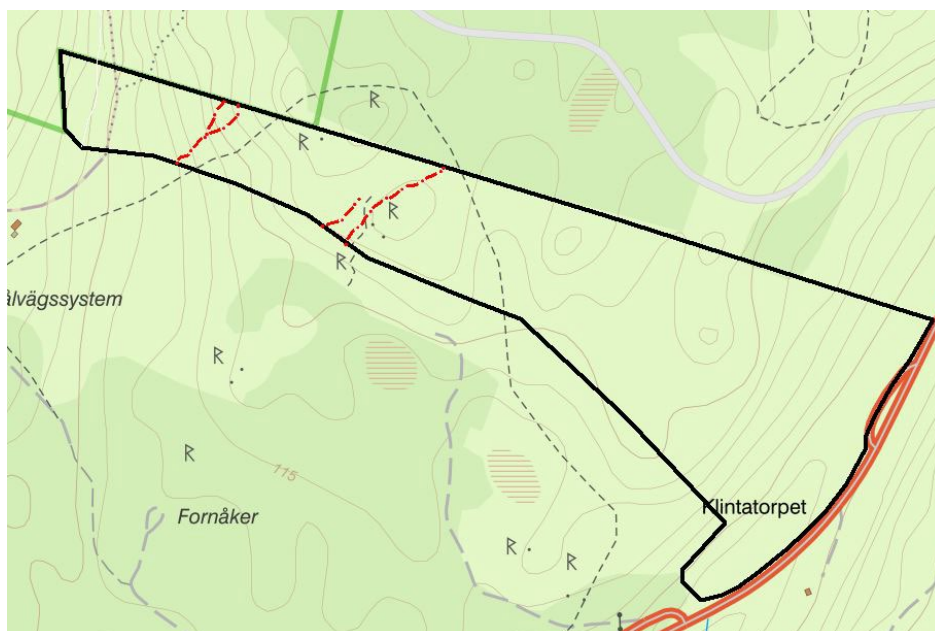
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 35972-2024

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

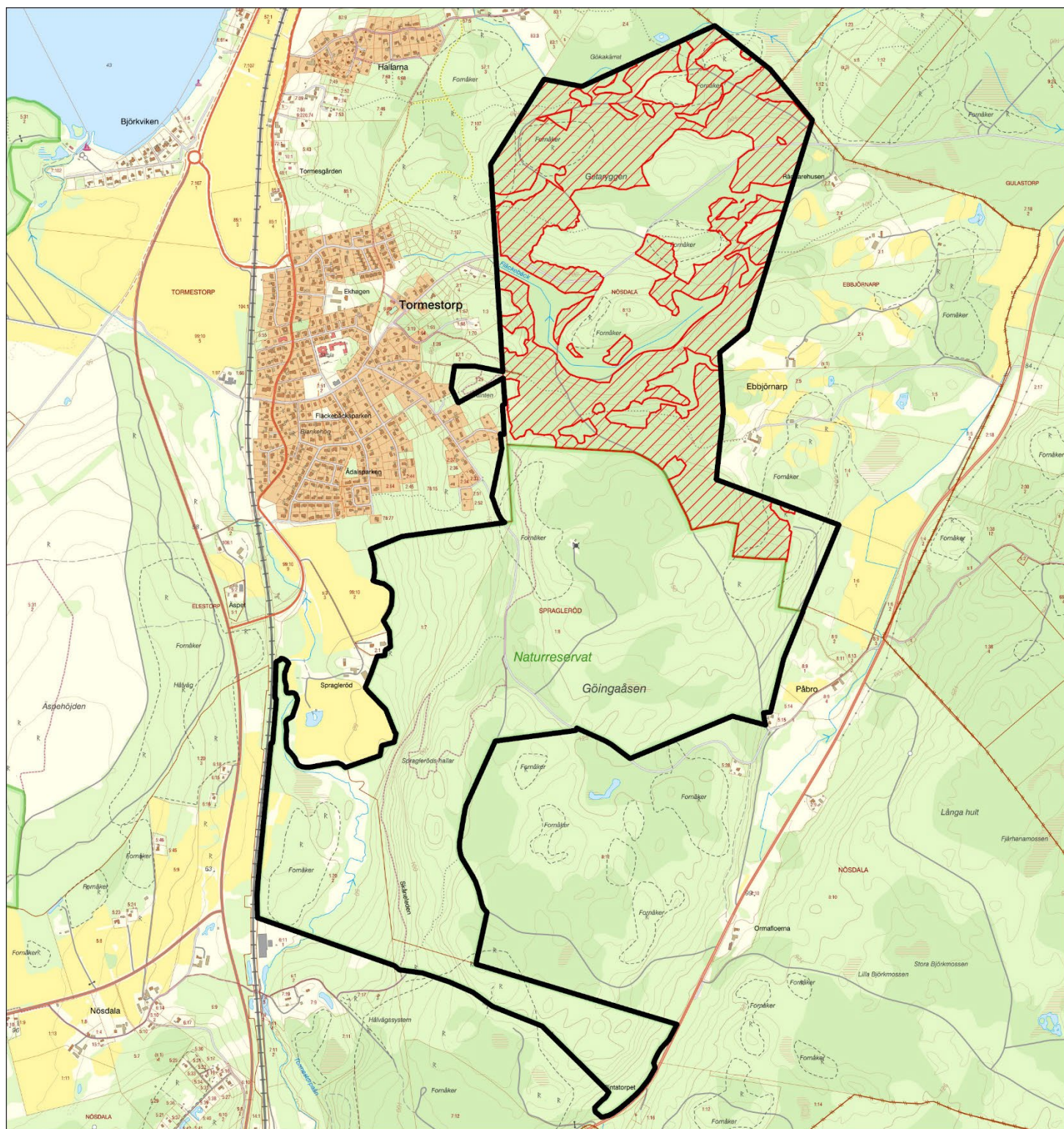

Bilaga 3. Karta med områden gällande undantag från föreskrift

Tillhör beslut den 25 september 2025 om utvidgning av naturreservatet Göingeåsen i Hässleholms kommun.

Figur 1 Undantag från föreskrifter gällande nyttjande och underhåll (framröjning) av hålvägar (rödmarkerade vägar på kartan) och stigar av permanent karaktär på fastigheten Nösåla 1:21

Bilaga 4. Karta med markerade undantag från föreskrifter naturreservatet Göingeåsen i Hässleholms kommun

Röd rastreat område gäller undantag från föreskrifterna A4, C6 och C12 avseende gallring eller slutavverkning av befintliga avdelningar med granplanteringar

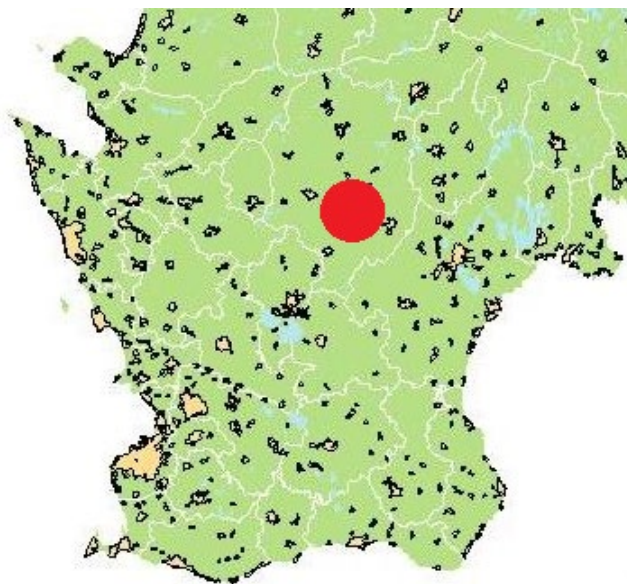
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 35972-2024

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplan avseende utvidgningsområdet inom naturreservatet Göingeåsen i Hässleholms kommun

Figur 1 Karta med naturreservatets ungefärliga läge

Fastställt: 2025-12-11
Planförfattare: Johan Johnmark
Diarienummer: 35972-2024, 1293-206
Omslagsbild: Ädellövskog på Göingeåsen
Foton: Johan Johnmark

Innehåll

INLEDNING.....	6
1. SYFTET MED NATURRESERVATET.....	6
2. Beskrivning av området.....	9
2.1 Administrativa uppgifter	9
2 Allmän beskrivning och bevarandevärden	10
2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild	10
2.2.2 Historik och nuvarande markanvändning.....	10
2.2.3 Biologi	16
2.2.4 Friluftsliv	16
2.2.5 Vad kan påverka området negativt?.....	17
3. ÖVERSIKT AV MÅL, SKÖTSELÅTGÄRDER OCH PLANERAD MARKANVÄNDNING	17
3.1 Övergripande mål	17
3.1.1 Generella åtgärder	17
3.2 Konsekvenser av klimatförändringar	17
3.3 Populationsstärkande åtgärder	18
3.3.1 Åtgärder för fladdermöss	18
3.3.2 Åtgärder för skogsduva.	18
3.4 Hydrologisk restaurering	18
4 SPECIFIKA MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR DE TILLKOMMANDE SKÖTSELOMRÅDEN.....	19
4.1 Skötselområde Ädellövskog som ska övergå till naturskogsliknande ädellövskog, cirka 50,7 hektar	19
4.1.1 Beskrivning:.....	19
4.1.2 Bevarandemål:.....	19
4.1.3 Restaureringsåtgärder:.....	20
4.1.2 Skötselåtgärder	20
4.2 Skötselområde Granplanteringar som ska övergå till naturskogsliknade ädellövskog, cirka 101 hektar	21
4.2.1 Beskrivning:.....	21

4.2.2 Bevarandemål:.....	21
4.2.3 Restaureringsåtgärder:.....	21
4.3 Skötselområde Lövsumpskog, cirka 25,3 hektar.....	22
4.3.1 Beskrivning:.....	22
4.3.2 Bevarandemål:.....	23
4.3.3 Restaureringsåtgärder:.....	23
4.3.4 Skötselåtgärder:.....	23
4.4 Skötselområde Jätte ek.....	23
4.4.1 Beskrivning:.....	23
4.4.2 Bevarandemål:.....	24
4.4.3 Restaureringsåtgärder:.....	24
4.4.4 Skötselåtgärder:.....	24
4.5 Skötselområde Ljunghed, cirka 1,2 hektar, varav restaureringsmark 1,2 hektar.....	24
4.5.1 Beskrivning:.....	24
4.5.2 Bevarandemål:.....	25
4.5.3 Restaureringsåtgärder:.....	25
4.5.4 Skötselåtgärder:.....	25
5 FRILUFTSLIV	26
5.1 Allmän inledning.....	26
6.3 Information	26
5.2 Information	26
5.3 Parkering	26
5.4 Anläggningar och vandringsleder.....	26
5.5 Renhållning och sanitära anordningar.....	27
6 JAKT OCH FISKE.....	27
7 UTMÄRKNING AV NATURRESERVATETS GRÄNSER.....	27
8 TILLSYN.....	27
9 DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	27
9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder.....	27
9.2 Revidering av skötselplanen.....	27
9.3 Uppföljning av kostnader.....	27

10 KOSTNADSANSVAR OCH PRIORITERINGAR	28
Markskötsel	29
Markskötsel	30
Anläggningar	31
11 RÖDLISTADE ARTER.....	32
12 KÄLLOR.....	35
Skriftliga källor	35
Kartor	35
BILAGA A. SKÖTSELOMRÅDESKARTA.....	36
BILAGA B. MÅLBILDSKARTA.....	37

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel – vilket redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs. den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, till exempel en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

1. Syftet med naturreservatet

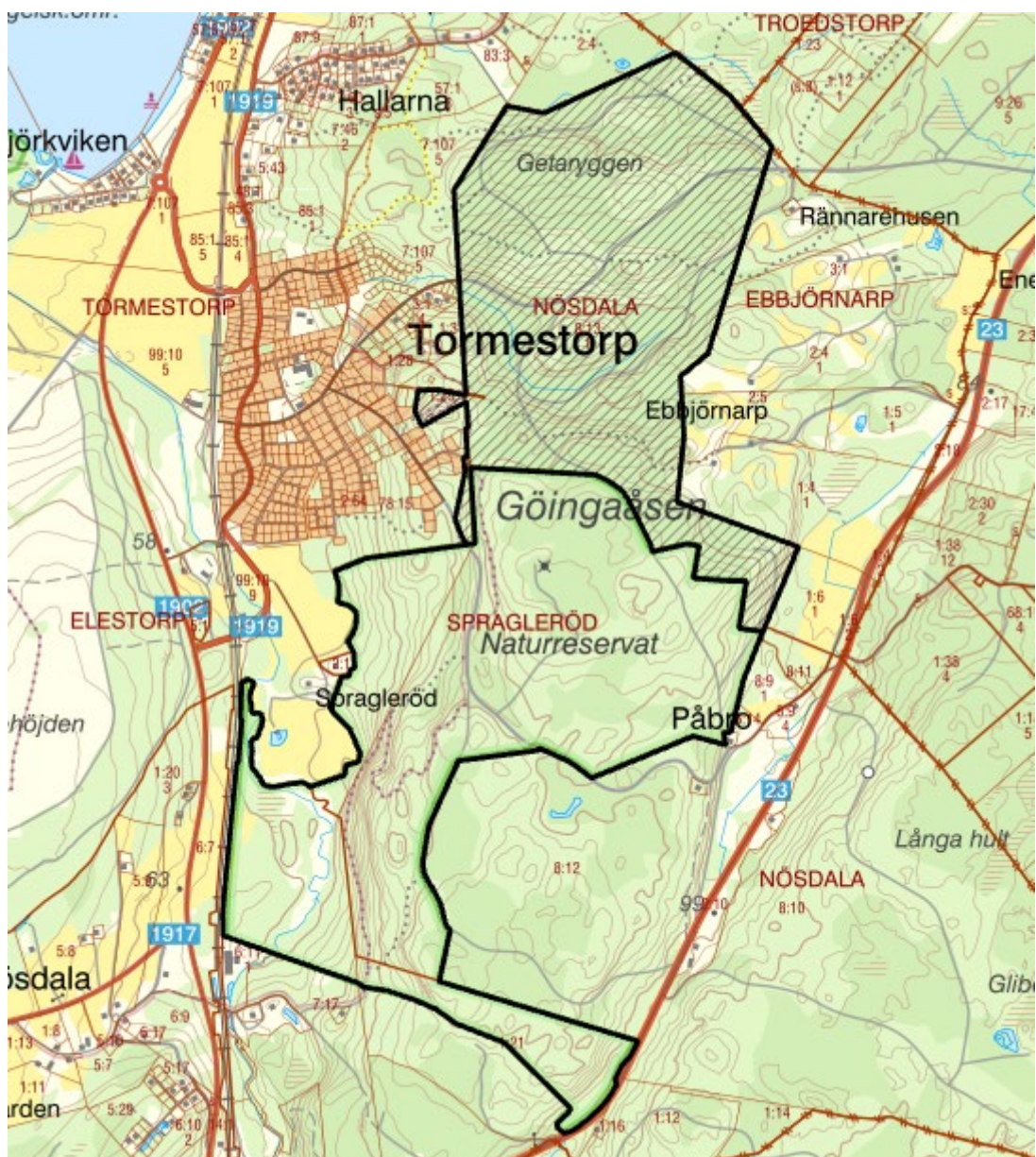
Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla en ädellövskog, som är mycket rik på död lövved och som har inslag av andra lövträd och tall. Bevara, restaurera och underlätta etablering för de arter, i synnerhet hotade arter, som är beroende av ädellövskog. Bevara, restaurera och utveckla en lundliknande miljö inom delar av området, i synnerhet för att gynna fladdermöss. Återskapa *ljunghed med flora och insektsarter som funnits där*. Områdets hydrologi ska bevaras och så långt möjligt restaureras. Bedriva bete med nöt eller häst inom delar av området. Främja det rörliga friluftslivet, utan att det påverkar områdets natur- och kulturvärden negativt.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- Bevara, restaurera och utveckla en flerskiktad ädellövskog, med inslag av luckor och gläntor,
- Bevara, restaurera och utveckla en betespåverkad lundliknade miljö inom delar av fastigheten Nösåla 1:20,
- Bevara, restaurera och utveckla en lundliknade ekmiljö,
- Återskapa *ljunghed med den flora och insektsarter som funnits där*,
- Bevara och utveckla lövskogen med avseende på ålders- och artmässig variation och förekomst av död och döende ved av olika arter, stadier och grovlekar,
- Initialt aktivt öka mängden död och döende lövved,
- Ej transportera ut någon form av lövved,
- Ersätta befintliga granplanteringar med löv- och ädellövskog,

- Bevara och utveckla områdets sumplövskogar,
- Bevara och restaurera Tormestorpsåns bottenstruktur och meandring, återskapa bottenar lämpade för musslor,
- Lägga igen avvattande diken,
- Bevara, restaurera och utveckla de faunistiska, floristiska och mykologiska värdena inom området,
- Gynna de i området förekommande rödlistade arterna,
- Inplantera för området lämpliga rödlistade arter, i synnerhet arter kopplade till ädellövskog,
- Ta bort eventuellt främmande arter av träd och buskar,
- Återuppta bete med nöt eller häst inom delar av fastigheten Nösåå 1:20,
- Undvika markskador,
- Hååå delar av området tillgängligt för allmänhetens friluftsliv genom att anlägga ex. leder och rastplatser.

Naturrestatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturrestatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturrestatet ska kunna uppfyllas.

Figur 2 Naturreservatet markerat med svart heldragen linje. Utvidgningsområdet rasterat.

2. Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn:	Göingeåsen
Beslutsdatum:	2025-09-25
Areal:	414 hektar, varav utvidgningen omfattar cirka 178,6 hektar
Kommun:	Hässleholm
Förvaltare:	Länsstyrelsen
NVR-ID¹:	2030510
Natura 2000-ID²:	SE0420333
Gränser:	Se bilaga 1 till beslutet om bildande av naturreservat
Fastighet och markägare:	Spragleröd 1:7 och 1:8, Nösååla 8:13 (Naturvårdsverket), Tormestorp 1:29 och del av Tormestorp 78:15 (kommunen), Nösååla 1:20 och 1:21 (Enskilda) samt Tormestorp S:3 (Samfåållt)
Låge:	Området är belåget cirka 6,5 km söder om Hässleholm
Centralpunkt:	X 422561, Y 6218023 (SWEREF 99TM)
Naturgeografisk region:	Nr 6, Skånes sediment och horstområde
Inskrivna nyttjanderåtter:	Uppgifter finns i akten
Gemensamhetsanläggningar:	Uppgifter finns i akten

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur.

² Rådets direktiv 92/43 EEG bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet).

2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild

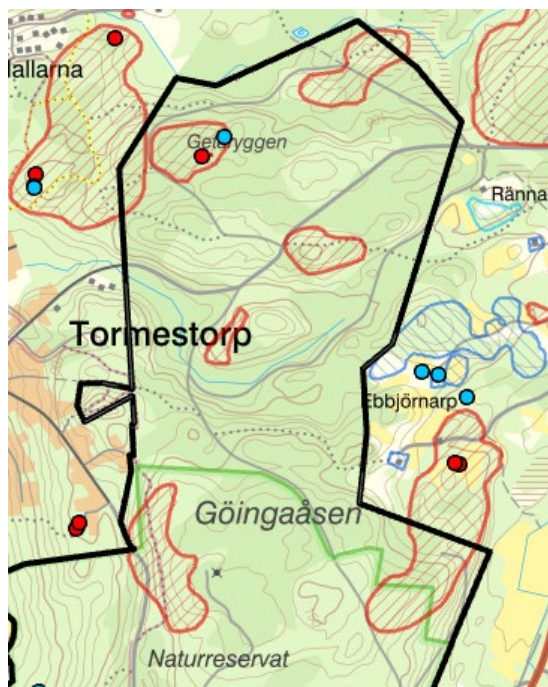
Göingeåsen är en bergrygg söder om Hässleholm. Bergryggen skapades i samband med förkastningsrörelser i berggrunden som inträffade för cirka 70 miljoner år sedan under den geologiska perioden Krita. Bergryggen är sedan länge känd för sin vackra ädellövskog. Utvidgningsområdet omfattar delar av bergryggens norra toppar som når cirka 120 meter över havet.

Berggrunden i området utgörs till största delen av gnejser. Jordarten utgörs av morän, med ett kraftigt varierande täcke. Uppe på bergsryggen är moräntäcket tämligen tunt, varför bokarnas ålder där torde vara högre än vad de ger sken ut att vara. Nedanför berg-i-dagen området ökar morändjupet. Längs med bäckar finns partier med ler-siltavlagringar. Endast mindre områden utgörs av kärrtorv.

2.2.2 Historik och nuvarande markanvändning

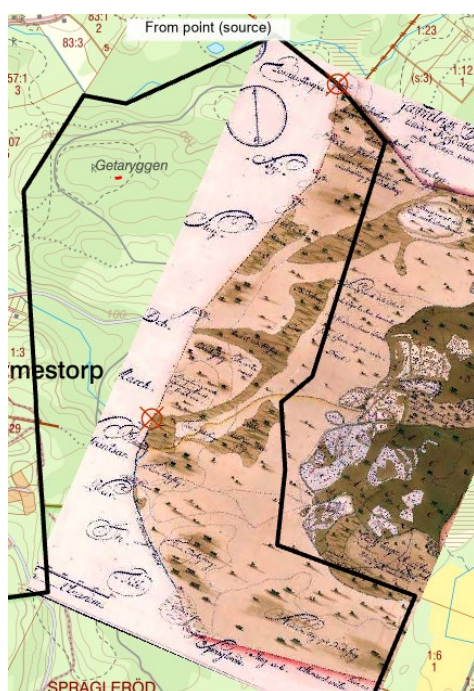
Göingeåsen har varit skogsbevuxen sedan mycket lång tid tillbaka. Detta i kombination med att delar av området har varit svårtillgängligt har möjliggjort att sällsynta arter har kunnat överleva i området. Områdets höga läge har attraherat människor sedan lång tid tillbaka. Stora delar av utvidgningsområdet ingår i ett större fornlämningsområde med cirka 500 fossila odlingsrösen, skålgropsförekomster, gravgrupper, stensättningar, gravfält och hålvägar. I själva utvidgningsområdet finns en av områdets största röse (bronsåldern) som är 18 meter i diameter och cirka 2 meter högt i mitten finns en grop som är cirka 3 meter i diameter och 1,5 meter djup. Röset har delvis blivit omplockat och skadat i kanterna. Sägner gör gällande att här låg snapphanar på lur under Skånska kriget i slutet på 1670-talet. Strax söder om detta röse finns ytterligare ett röse som är 6 meter i diameter och 0,5 meter hög också denna med en grop i mitten med en diameter av 2 meter och djup på 0,3 meter. Detta röse är kraftigt övermossad och också delvis omplockat. En hålväg (järnåldern-nyare tid) cirka 50 meter lång och 0,5–1,2 meter djup i nord-sydlig sträckning leder upp från branten till detta röse/stensättning. Längst norrut uppe på toppen av utvidgningsområdet finns ytterligare en stensättning som är 8 meter i diameter och cirka 0,5 meter hög (bronsålder-järnålder). I nordvästra delen av utvidgningsområdet finns ytterligare en 100-talet meter lång hålväg i väst-östlig riktning, som inte är registrerad hos Riksantikvarieämbetet. Lokalt går denna väg under benämningen "Diligensvägen". Vidare finns centralt i området öster om en av bergbranterna en liten stensatt "grisakoja" som inte heller finns upptagen hos Riksantikvarieämbetet.

Nedan följer ett antal kartor. Samtliga har ej uppdaterats med de tillkommande fastigheterna Tormestorp 1:29 och 1:78.

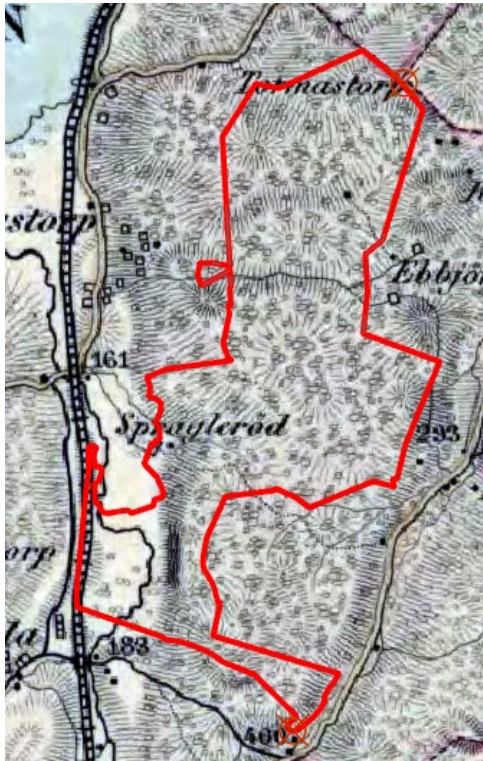
Figur 3 Karta med markerade fornlämningar.

Rödmarkerade områden utgör område med fossil åkermark. Punkter utgörs av rösen.

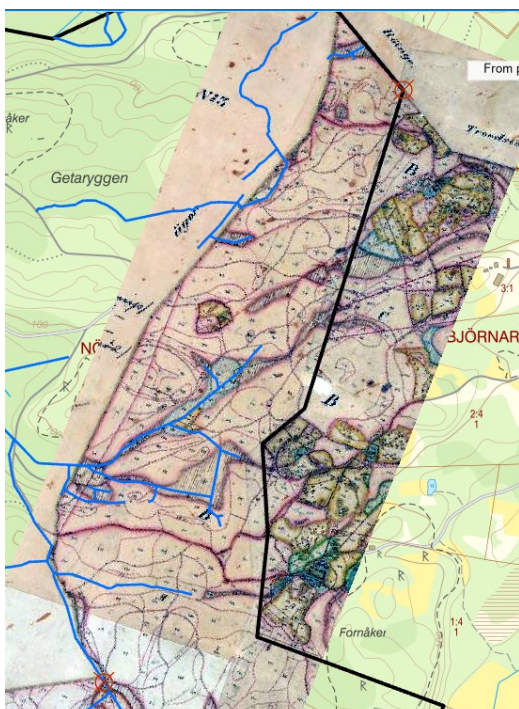

Figur 4 År 1734 Stora områden utgjordes av tunn bokskog, medelmåttig god bokskog och bokskog. Stora alkärr finns i området och stenig mark dels sidlänt dels höga backar beväxt med smått ene var ibland det även finns någon enda bok. Nere i sydvästra hörnet låg Ohrmåsen, dvs Orrmossen. Motsvarande karta från 1735 för Tormestorp anger området inom naturreservatet enbart som utmark

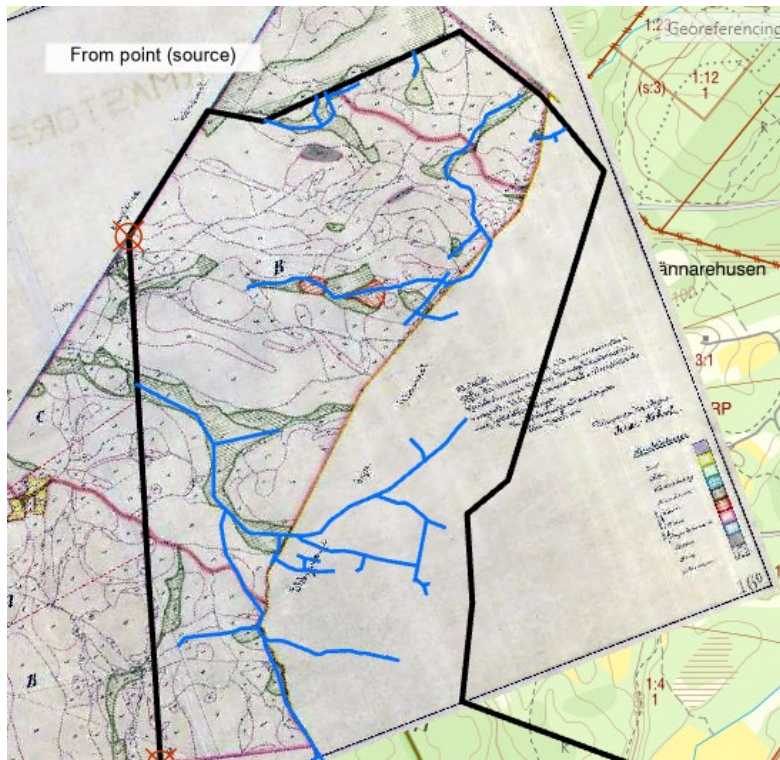
På 1730-talet utgjordes marken tillhörande Tormestorps by (den västra delen på kartan ovan) av utmark och var ej inritad på kartan. Vid enskiftet 1807 av Tormestorp benämndes utmarken, marken och åsbäckskärret.

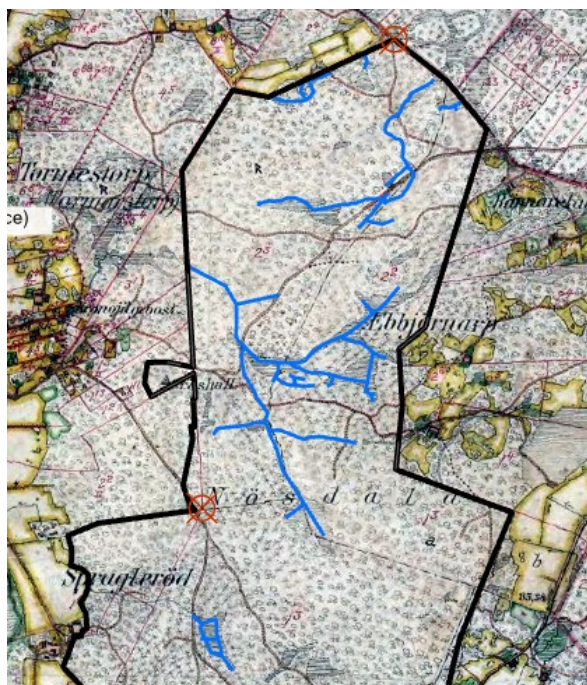
Figur 5 Generalstabskartan från år 1897 visar ett lövskogsklätt område. Notera att ett mindre torp låg vid kärret mellan Ebbjörnarp och Tormestorp. Detta torp fanns kvar vid laga skifte 1913.

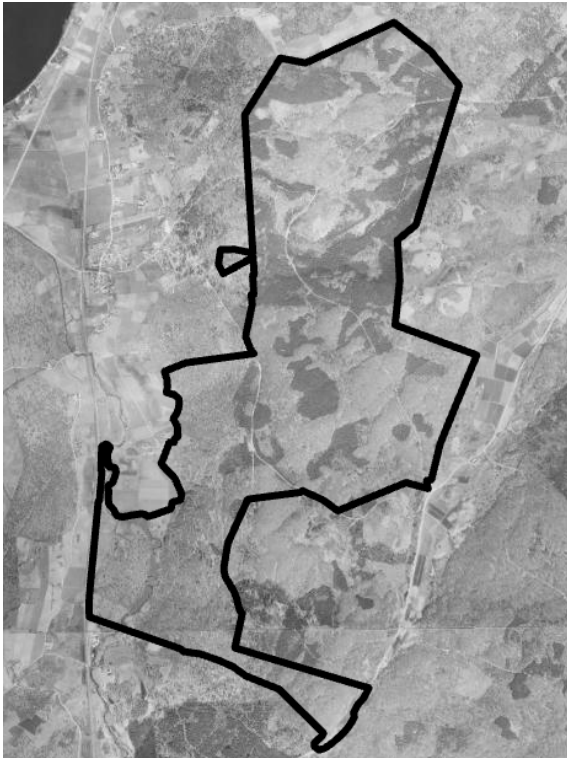
Figur 6 Laga skifte år 1913. Dagens diken (blå streck) är infälld

Figur 7 Laga skifte år 1912 Dagens diken (blå streck) är infällda för ökad orienteringsförmåga. Beskrivningen saknades dessvärre.

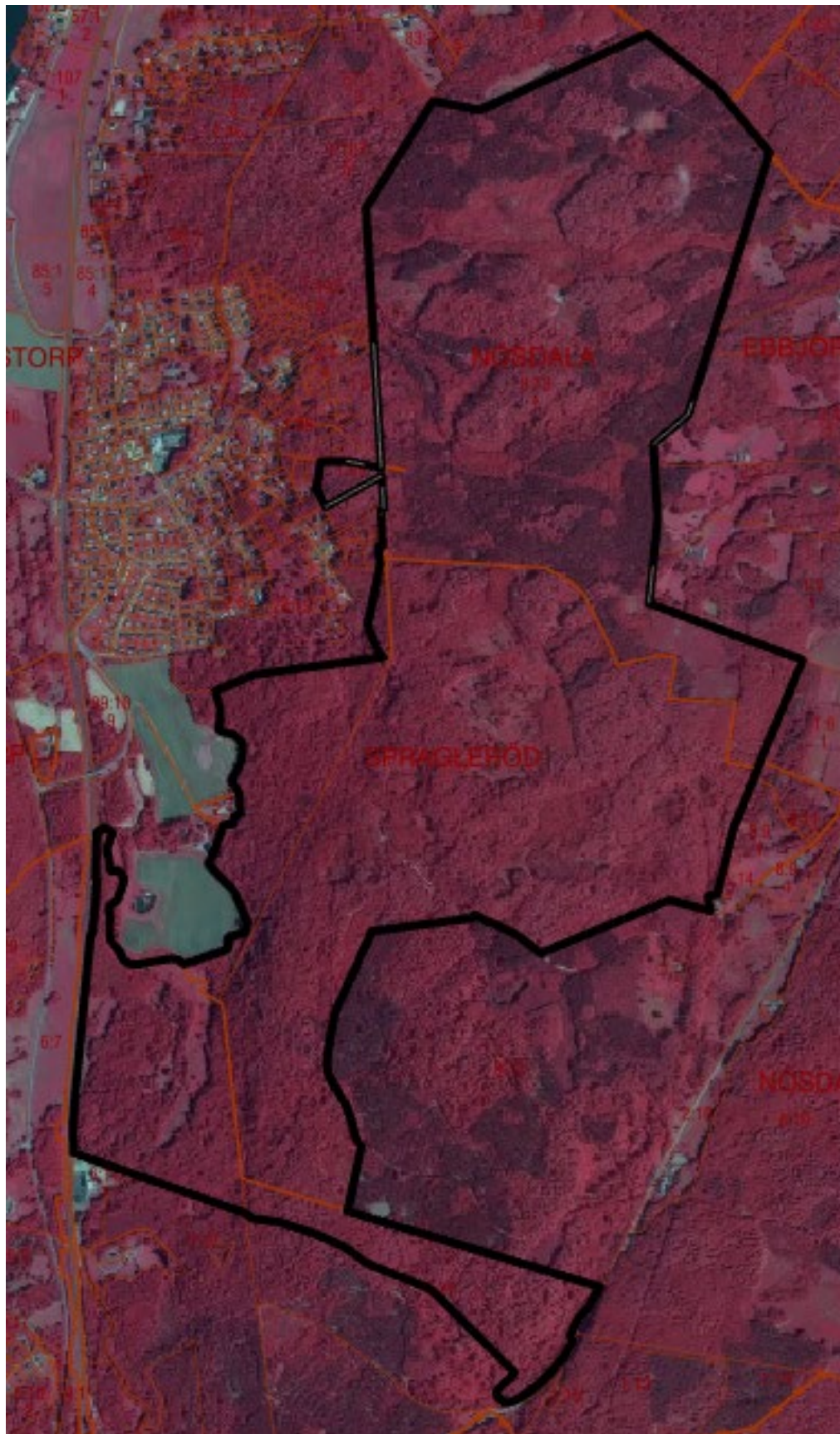
Figur 8 Häradsekonomska kartan från år 1926–34 visar den period i modern tid när ädellövskogen hade den största utbredningen på Göingeåsen. Utvidgningsområdet är helt lövskogsklätt. Dagens diken (blå streck) är infällda för att visa vilka områden som sannolikt övergår till lövsumpskog vid en återvätning.

Figur 9 Flygbild från år 1947. Notera påbörjad igenplantering med gran

Figur 10 Ortofoto från år 2010. Notera arealen gran i det befintliga naturreservatet.

Fram till naturreservatsbildningen har aktivt skogsbruk präglat utvidgningsområdet. Delar av ädellövet har de senaste åren varit avsatta som frivillig avsättning,

2.2.3 Biologi

Göingeåsen ingår i en värdefull lövskogstrakt. I närheten av Göingeåsen ligger det nyligen inrättade naturreservatet Hovdala som har synnerligen värdefulla ädellövskogar. Hovdala och Göingeåsen utgör ett kärnområde för hotade fladdermöss i Sverige. 18 av de 19 arter som är noterade i Skåne är påträffade i detta område. Inom utvidgningsområdet skulle bl.a. följande arter kunna påträffas bechsteins fladdermus (EN), större musöra (EN), sydpipistrell (VU), mindre brunfladdermus (VU), barbastell (NT), sydfladdermus (NT), nordfladdermus (NT), fransfladdermus (NT), brunlångöra (NT), trollpipistrell, dvärgpipistrell och större brunfladdermus. I synnerhet efter restaurering av skogs- och vattenmiljöerna.

I Spraglerödsbranten inom befintliga naturreservatet Göingeåsen finns rikligt med död ved av främst bok, både i form av högstubbar och lågor. Den bokvedslevande faunan i form av bl.a. skalbaggar har goda förutsättningar att trivas här. Vid skalbaggsinventeringen år 2004 påträffades på bok bl.a. blåsvart brunbagge (EN), *Platycis cosnardi* (VU), gulbandad brunbagge (NT), fyrfläckad vedsvampbagge (NT) och *Plegaderus dissectus* (NT). På avenbok påträffades bl.a. tallgångbagge (VU). På ek påträffades bl.a. sexfläckig blomcock (NT) och smalknäppare. Efter denna inventering har livsmiljöerna blivit ännu bättre för hotade skalbaggar både i Spraglerödsbranten och inom resterande delen av naturreservatet.

Utvidgningsområdet som uppgår till 175 hektar, varav cirka 52 hektar utgörs av äldre hedbokskog som den tidigare markägaren Sveaskog i mycket stor utsträckning har avsatt inom sin certifiering som frivillig avsättning. Cirka 19 hektar utgörs av lövsumpskog och cirka 103 hektar utgörs av utvecklingsmark. Dessa skogar är 135–150 år gamla och mängden död ved är ökande. I området finns även lövsumpskogar som skulle må mycket bra om dessa återvätades genom att diken lades igen. Fågellivet utgörs bl.a. av spillkråka, skogsduva, nötskrika, trädkypare och nötväcka. I området har också signalarterna stor lökbrosking och platt fjädermossa påträffats. Längs med bilväg har revig blodrot (VU) påträffats.

Inom utvidgningsområdet finns cirka 6 kilometer dikad skogsmark. Eftersom utvidgningsområdet ligger på en vattendelare och förekommande diken inte påverkar någon markägare uppströms, så är dessa diken synnerligen lämpliga att läggas igen för att återskapa biologiskt rika lövsumpskogar, öka områdets kvarhållande vattenförmåga och åter öka torvbildningen i området.

Hela området utgör ett mycket lämpligt livsutrymme för de hotade skogslevande arter som påträffats in naturreservatet Göingeåsen och Hovdala.

2.2.4 Friluftsliv

I området finns i dagsläget inga leder eller parkeringsplats. Däremot finns goda möjligheter att anlägga så väl vandringsleder som parkeringsplats om resurser tilldelas för detta ändamål.

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

- Skogsbruk, som medför uttag av lövved.
- Förekomst av invasiva arter, som bl.a. sykomorlönner eller parkslide.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering.
- Nedskräpning.

3. Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Bevarandemålen är långsiktiga och det som gäller när området har gynnsam bevarandestatus. Det är viktigt att påpeka att de måste revideras allt eftersom ny kunskap kommer fram.

Bevarandemålen är angivna för respektive skötselområde nedan:

Ett övergripande bevarandemål för typiska arter i området är:

- Artrikedomen och arttätheten i områdets befintliga habitat ska bevaras och utvecklas.
- Förekomsten av rödlistade växt-, svamp- och djurarter, som är knutna till området, ska bevaras och utvecklas, så att de kan föryngras i långsiktigt livskraftiga populationer.

3.1.1 Generella åtgärder

- Skapa mer död och döende lövved.
- Återväta området.
- Vidta åtgärder för att stärka hotade arter.

3.2 Konsekvenser av klimatförändringar

Den prognostiserade ökade nederbörds mängden (15%) framför allt vintertid, kan komma att gynna utvecklingen lövsumpskogarna i området. De befärade torrare somrarna kan dock motverka denna utveckling. Ädellövskogen kan komma att gynnas genom ett varmare klimat, men träd och fältskikt kan likväl drabbas av omfattande torkskador med artförsvinnande som följd. Ett varmare klimat kommer att gynna spridning av invasiva arter till naturreservatet som slår ut den inhemska floran och faunan.

Exempel på skötselåtgärder för att motverka eventuella problem orsakade av klimatförändringar:

- Förflyttning av arter.
- Bekämpande av främmande och invasiva arter.

3.3 Populationsstärkande åtgärder

3.3.1 Åtgärder för fladdermöss

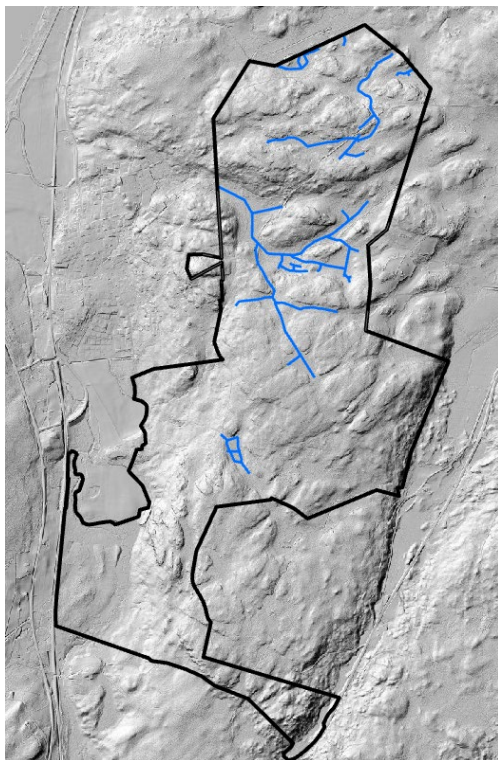
Flera fladdermusarter är i stort behov av hålträd för överdagning och yngling. Hålträd bör därför tillskapas. Under en övergångsperiod innan det finns tillräckligt med hålträd bör holkar sättas upp. Totalt bör minst 20 holkar sättas upp.

3.3.2 Åtgärder för skogsduva.

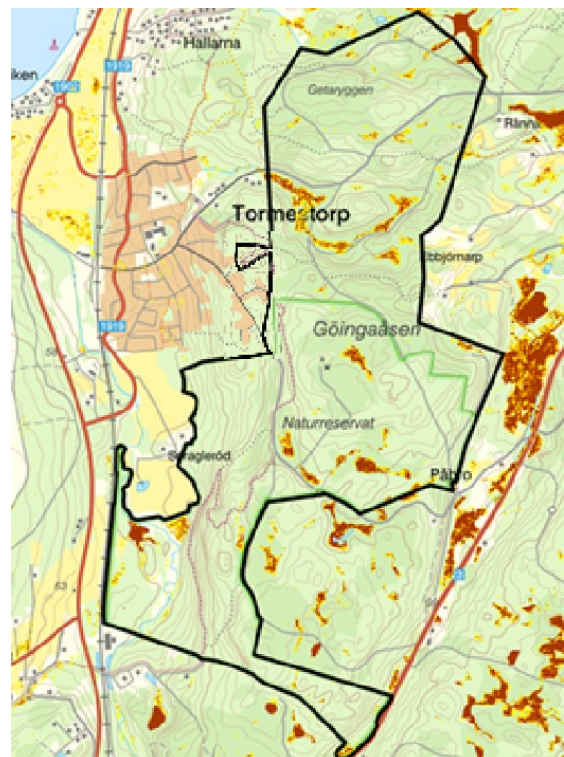
Skogsduva är en karaktäristisk art för äldre bokskogar. Den var tidigare rödlistad (2005). Skogsduvan kräver hålträd för sin häckning. Studier har visat att det är just avsaknaden av lämpliga bohål som är begränsande för arten. Holkar med ingångshålet 10 cm utgör en utmärkt bostad för dessa fåglar. Totalt bör minst 20 holkar sättas upp.

3.4 Hydrologisk restaurering

I området finns flera diken som kraftigt missgynnar lövsumpskogen och områdets förmåga att hålla kvar vatten. Dessa diken är mer eller mindre vattenförande beroende av nederbördsmängd och årstid. Förvaltaren får enligt föreskrift B4 efter utredning, lägga igen diken inom naturreservatet som ej påverkar utanför naturreservatet liggande mark. Eftersom Göingeåsen utgör en vattendelare saknas uppströms liggande fastigheter som kan påverkas negativt. Totalt finns cirka 7 km kända diken inom naturreservatet. Cirka 25 hektar kommer direkt att påverkas av återvätningen.

Figur 12 Karta med markerade kända diken

Figur 11 Karta med känd torvförekomst där lövsumpskog lär etablera sig vid återvätning

4 Specifika mål och skötselåtgärder för de tillkommande skötselområdena

4.1 Skötselområde Ädellövskog som ska övergå till naturskogsliknande ädellövskog, cirka 50,7 hektar

4.1.1 Beskrivning:

Äldre ädellövskog som under det senaste decenniet till stora delar har avsatts som frivillig avsättning av den tidigare ägaren Sveaskog. Områdena har en bakgrund som produktionsskogar, varför bok närmast totalt dominerar trädbeståndet. Totalt utgör skötselområdet 18 olika områden, varav tre är större. Inslag av ek, tall, björk, rönn, fågelbär och sälg förekommer. Inom vissa delområden förekommer uppslag av fröspridda granar. I området förekommer död och döende ved i form av högstubbar, lågor och död ved uppe i kronorna. Flera bestånd har passerat 150 år, vilket medför att mängden död ved kommer att öka de närmaste decennierna. Den totala virkesvolymen uppgår till cirka 9500 skm³.

Fältskiktet utgör en hedbokskogsmiljö med sparsamt med örter, som blåbär, vitsippa, harsyra och ekorrbär. I fuktiga vägkanter på blottad mark förekommer kambräken. Stenblocken är mossbeklädda. I området förekommer bl.a. spillkråka (NT), större hackspett, nötväcka, trädkrypare och nötskrika. Området utgör lämpliga habitat för hotade skalbaggar, fåglar och fladdermöss. Med restaureringsåtgärder kommer områdena tämligen snart utgöra mycket goda livsmiljöer.

Figur 14 Ädellövskog med död ved

Figur 13 Senvuxna bokar

4.1.2 Bevarandemål:

- Flerskiktad ädellövskog bestående av främst bok med inslag av ek och tall, fågelbär, lönn, avenbok, lind samt andra inhemska lövträd. Krontäckningen bör ligga kring 80%
- Mängden gamla träd och senvuxna träd ska vara hög.
- Mängden död ved i olika nedbrytningsstadier och olika grovlekar i form av döda träd, högstubbar och lågor ska vara riklig, ett riktvärde bör vara minst 20 kbm/ha.

- Gran och lärk ska ej förekomma inom skötselområdet.
- Invasiva och eller främmande arter ska inte förekomma inom skötselområdet.
- Området får vara mycket svårframkomligt, med undantag där eventuella leder går.
- Skogsduva bör häcka årligen i området.

Bevarandemålet bedöms vara uppnått cirka 10 år efter genomförda restaureringsinsatser.

4.1.3 Restaureringsåtgärder:

- Successiv fällning och ringbarkning av träd för att öka ljusnedsläppet till fältskiktet så att bevarandemålet om 80 % krontäckning kan nås. Nyskapandet av död ved bör ligga kring 3 kbm/ha och år tills bevarandemålet är uppnått. Grova träd (över 40 cm i diameter i brösthöjd) bör ej fällas/ringbarkas.
- Avverkning av förekommande granar. Om de ej kan utköras pga risk för markskador ska de fällas och eller ringbarkas. Hänsyn ska tas till risk för granbarkborreförekomst, därför bör ej mer än 3 och högst 5 m³sk per hektar rått barrvirke förekomma. Vidare bör fällning och ringbarkning endast ske under höst och vintern månaderna.
- Stödplantering behöver ske av främst ek, lönn, fågelbär, avenbok, lind och hassel. Inhägnad kan behöva ske pga viltbete. Lokalt frö och plantmaterial ska användas.
- Uppsättning och underhåll av minst 20 holkar för skogsduva och minst 20 holkar för fladdermus.

4.1.2 Skötselåtgärder

- Återkommande röjningar, gallringar och avverkningar i syfte att hålla bevarandemålet genom att fälla, ringbarka (både hela och delar av träd samt uppe i kronorna (gynnar termofila insekter)), lämna som högstubbe, knäcka och dra ner halva trädet, etc, med riktvärde 1–2 träd/ha och år. Därtill bör röthål anläggas i minst 0,5–1 träd/ha och år. Grova träd (över 40 cm i diameter i brösthöjd) bör ej fällas/ringbarkas. Spara och utveckla undertryckta senvuxna träd, i synnerhet av bok, med riktvärde minst 10 stycken per hektar.
- Brunnsröjning kring ekar som står i området.
- Röjning i uppkommande boksly och då prioritera andra ädla lövträd, före bok, vid röjning, likväl som bokdominansen ska bestå.
- Röjning av eventuellt inväxande granar.
- Borttagande av invasiva och eller främmande arter.
- Inplantering av arter som lever i andra naturskogsliknade ädellövskogar i Södra Sverige får ske.

4.2 Skötselområde Granplanteringar som ska övergå till naturskogsliknade ädellövskog, cirka 101 hektar

4.2.1 Beskrivning:

Stora arealer planterad granskog, som planterats vid olika tillfällen. De äldsta planteringarna är kring 47 år gamla. Total volym uppgår till cirka 27.000 skm³, varav cirka 6400 skm³ över 45 år. Naturvärdena är ytterst låga i dessa planteringar och de ska därför återföras till ädellövskog som tidigare växte på platsen.

Vid pluggning av diken (se skötselområde lövsumpskog) så kommer vissa arealer av detta skötselområde bli så pass blöta att de framöver kommer behöva övergå till skötselområde lövsumpskog. En ökad vattenkvarhållande förmåga är enbart av godo för området. Planteringarna bör omföras till ädellövskog inom en tio års period.

Figur 15 Granplanteringar som ska återföras till ädellövskog

4.2.2 Bevarandemål:

- Samma som för ädellövskog.

Bevarandemålet bedöms kunna vara uppnått om cirka 150 år.

4.2.3 Restaureringsåtgärder:

- Nedtagning av gran och eller lärkplanteringar. Förvaltaren avgör detta upplägg. Övrigt förekommande träd inom skötselområdet som tall, ek och övriga lövträd ska i möjligaste mån sparas.
- Bränning av hygge för att vitalisera ytan får ske.
- Kontinuerlig röjning i det uppväxande trädbeståndet. Ek och andra lövträd ska prioriteras framför bok, som kommer att etablera sig som sekundärt träd.
- Stödplantering kan behöva ske av främst lönn, ek, fågelbär, avenbok och hassel. Inhägnad kan behöva ske pga viltbete. Lokalt frö och plantmaterial ska användas.

- Fortsatt röjning av uppkommande granar och lärkar samt eventuella främmande arter.
- Röjning av eventuella granar eller lärkar.
- Skogsmaskiner får ej skada kulturlämningar, ex röjningsrösen eller stensättningar. Markskador i övrigt ska begränsas så långt möjligt.

Figur 16 Inne i granplanteringarna kan det finnas

lövträd, som här, björk, bok och sälg.

4.3 Skötselområde Lövsumpskog, cirka 25,3 hektar

4.3.1 Beskrivning:

Fem områden med lövsumpskog som i huvudsak löper längs med diken. Två av områdena utgör större sammanhängande lövsumpskogar. De äldsta områdena är kring 100 år och den totala volymen är cirka 850 skm³. Områdena består av klibbal och glasbjörk med inslag av ask (VU) vilken tyvärr har dött av i stor mängd pga askskottssjukan. Trädens ålder är cirka 60 år. Mängden död ved är begränsad. Dessa områden har kraftigt missgynnats av dikningen som även medfört att gran har kunnat planteras på mark som tidigare var bevuxen med lövsumpskog. Skötselområdet får öka i areal på bekostnad av skötselområde Granplanteringar som ska övergå till naturskogsliknande ädellövskog.

I området förekommer bl.a. entita (NT), större hackspett, svartmes och gärdsmyg.

Figur 17 Lövsumpskog

4.3.2 Bevarandemål:

- Flerskiktad lövsumpskog bestående av främst klibbal och glasbjörk, med inslag av ask och hägg.
- Mängden död ved i form av döda träd, högstubbar och lågor ska vara riklig och på sikt minst 20m³/sk per hektar.
- Gran ska ej förekomma inom skötselområdet.
- Området får vara mycket svårframkomligt, med undantag där leder går.
- Främmande och eller invasiva arter ska inte förekomma inom skötselområdet.

4.3.3 Restaureringsåtgärder:

- Utredda och lägga igen eller plugga diken i lövsumpskogen, se kapitel 3.4 för karta.
- Stödplantering av hägg efter genomförd igenläggning/pluggning.

4.3.4 Skötselåtgärder:

- Avverkning av uppkommande gran i övrigt inga åtgärder.

4.4 Skötselområde Jätte ek

4.4.1 Beskrivning:

En jätteek med en omkrets i midjehöjd av cirka 4,96 meter. Eken står i en uppväxande granplantering. Eken är välmående, men kommer inom kort bli stressad av uppväxande granar och bokar. Om dessa inte tas bort kommer eken tyna bort.

Figur 19 Jätteek i uppväxande granplantering

Figur 18 Eken fotograferad ifrån norr

4.4.2 Bevarandemål:

- Välmående jätteek, vars krona ej påverkas negativt av uppväxande träd.

4.4.3 Restaureringsåtgärder:

- Omgående avverkning av alla träd som växer upp under och i anslutning till ekens krona.

4.4.4 Skötselåtgärder:

- Återkommande röjning av uppkommande sly

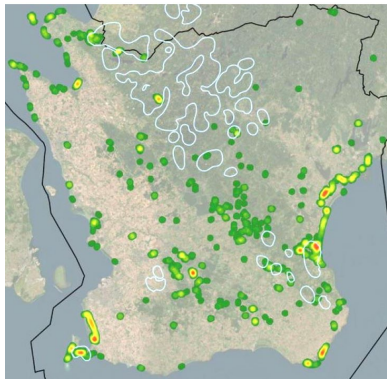
4.5 Skötselområde Ljunghed, cirka 1,2 hektar, varav restaureringsmark 1,2 hektar.

4.5.1 Beskrivning:

Historiskt förekom stora ljunghedsklädda områden på Göingeåsen under 17–1800 talet. Där enstaka bokar och ekar förekom. Detta var en helt människoskapad naturtyp, som i dagsläget har minskat med 99,5%. Naturreservatet Drakamöllan utgör en bra målbild. Naturtypen med sina blommande örter är viktig för många vedlevande insekter. I dagsläget utgörs hela området av en yngre granplantering i vilken en stor mängd sly, främst björk, är under uppväxande. Ingen ljunghed har påträffats i skötselområdet, närmaste påträffade ljunghed finns vid parkeringsplatsen. Centralt i området ligger skötselområde Jätte ek, se ovan. Området ligger i en sydslutning och vissa år kommer torkan slå hårt mot området, vilket kommer gynna örterna på gräsets bekostnad. Området bör helst hävdas genom bete, helst enbart ett vinterbete november till maj med djur som äter knopp och kvist. Det är särskilt viktigt att ha djur på plats när saven stiger i vårbjörken, annars kommer dessa inte betas alls. Stängsel får nyttja befintliga vägkanter i söder, vilket inkluderar en lövsumpskog för att underlätta uppsättning. Skötselområde Jätte ek behöver fränstängslas för att undvika skador på trädet eller dess rotsystem. Ett annat alternativ är så kallade osynliga stängsel med gps märkta djur. Det saknas vatten till djuren i området. En alternativ

skötselmetod är vårbränning.

Sannolikt kommer detta bli ett för allmänheten uppskattat område att blicka ut över eller vandra igenom.

Figur 20 Ljunghedar, täthetsanalys år 2023 och utbredning år 1900.

4.5.2 Bevarandemål:

- Ljunghed med inslag av örter och solbränd mark.
- Cirka 3 solitära ekar per hektar. Träden ska tillåtas bli mycket gamla och mulmförande.

4.5.3 Restaureringsåtgärder:

- Omgående avverkning av alla träd och buskar med undantag för eventuellt uppväxande ek, där initialt cirka 20 ekar per hektar sparas eller eventuellt förekommande hagtornsbuskar (som ej har påträffats).
- Ihop samling och uttransport av avverkade träd och buskar. Avverkat material får saluföras.
- Vid behov stubbrytning eller uppdragning av främst vårtbjörk för att underlätta framtida skötsel.
- Anläggande av två bränningsparceller, med brandgata av minst 1 meters bredd. Parcellerna ska omfatta hela skötselområdet.
- Inplantering av flora och insekters arter som lever i detta habitat och som bedöms kunna få en fullgod livsmiljö här. Arterna bör i första hand hämtas från närliggande Hovdala området. Förutom ljung bedöms slåttergubbe kunna få en bra livsmiljö här, då den torrare miljön bedöms minska risken för omfattande angrepp av mördarsniglar som gärna äter slåttergubbe.

4.5.4 Skötselåtgärder:

- Återkommande röjning av uppkommande sly. Vid större mängder sly bör det ihopsamlas och brännas alternativt utköras från naturreservatet.
- Årligt bete november till maj med knopp och kvistätande djur.

- Vid behov, vårbörning i syfte att gynna örter och ljung. Enbart en parcell får brännas per år.

5 Friluftsliv

5.1 Allmän inledning

Göingeåsen är ett stort område med flera vägar och leder. Inom utvidgningsområdet har Hässleholms kommun anlagt en vandringsled vilken de har avtal för till 2027-09-30. Här finns goda möjligheter att utveckla friluftsliv och naturturism. Med anledning härav finns möjlighet att uppföra byggnader som ej strider mot naturreservatets syfte, dvs är för friluftslivet eller naturpedagogik. Begränsningar förekommer under tidsperioden 15 april-15 juli att anordna och organisera tävling eller träning utanför väg eller markerad led eller anordna eller organisera lägerverksamhet eller liknade arrangemang. Övrig tid ska reservatets förvaltare alltid informeras. Vidare är det förbjudet att placera eller sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, snitsel, inskrift eller därmed jämförlig anordning i mer än tio dygn. Naturreservatets förvaltare ska alltid informeras innan sådana anordningar sätts upp i reservatet.

Figur 21 Bänkar och bord samt skyltställ vid parkeringen

5.2 Information

Informationstavlor om naturreservatet ska sättas upp vid parkeringsplatsen och där Skåneleden angör området. Samordning ska eftersträvas med befintligt skyltställ.

5.3 Parkering

Centralt i området ligger en större cirka 1600 m² hårdgjord yta för virkesupplag som fungerar utmärkt för parkering. Vägar leder hit från både Tormestorp och från riksväg 23.

5.4 Anläggningar och vandringsleder

Området erbjuder fina strövmöjligheter. Vid parkeringen finns bänkar och bord uppsatta. Framöver kan det bli aktuellt att komplettera med ytterligare anläggningar och leder under förutsättning att dessa ej skadar naturvärden och tillgängliga resurser finns.

5.5 Renhållning och sanitära anordningar

Det saknas soptunnor/ materialsorteringstunnor i området. Om resurser tillåter det bör sådana sättas upp, dock finns risk att parkeringens undanskymda läge och lokalisering mellan en by och väg 23 kan medföra att omfattande dumpning av avfall kan uppstå.

Om resurser tillåter det bör toalett uppföras vid parkeringsplatsen.

6 Jakt och fiske

Föreskriften A5 utgör ej hinder för jakträttsinnehavaren att hämta fäلت vilt i samband med jakt, körskador ska minimeras och återställas så långt möjligt. Föreskriften A6 gäller ej jakttorn. Föreskrifterna C3 och C12 gäller ej för innehavare av jakträtten inom naturreservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagstiftningens bestämmelser.

7 Utmärkning av naturreservatets gränser

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder. Dokumentation ska ske när anläggningar rustas upp eller nyanläggs.

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

9.3 Uppföljning av kostnader

Görs årligen av den som enligt avtal ansvarar för skötseln. Avrapportering ska ske till Länsstyrelsen årligen.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

Om det utgår annan statlig ersättning för skötsel av marker, till exempel miljöersättning, ersättning för restaurering etc. kan inte föreslagna skötselåtgärder (eller motsvarande åtgärder) utföras eller finansieras av reservatsförvaltningen.

Tabell 1. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Markskötsel

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Genomförande av skötselområdenas mål	Löpande	Hela naturreservatet	Förvaltaren	1	Förvaltaren kan genom skötselavtal överföra ansvaret för vissa av ovanstående punkter.
Avverka barrbestånden	Se bilaga 3 uttag av barrbestånd	Granplanteringar som ska övergå till naturskogsliknande ädellövskog	-	1	Utfallande virke tillfaller markägaren
Skapa död ved	Snarast	Ädellövskog som ska övergå till naturskogsliknande ädellövskog och Granplanteringar som ska övergå till naturskogsliknande ädellövskog	Förvaltaren	1	Åtgärderna görs motor-manuellt, inga skogsmaskiner
Röjning/gallring av träd	Löpande	Ädellövskog-restaurering Jätteek	Förvaltaren	2 Respektive 1	Motormanuellt påbörjas först när det börjat bli åldersspridning
Röjning av eventuella granar	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	2	Motormanuellt

Markskötsel

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Tillse att ek, fågelbär, lönn etc kan etablera sig	Löpande	Granplanteringar som ska övergå till naturskogsliknande ädellövskog	Förvaltaren	2	Inhängning kan behövas
Lägga igen avvattande diken	Snarast	Hela området	Förvaltaren	1	Vid igenläggning vid riksvägen ska utredning ske hur detta kan påverka vägkropp och uppströms liggande fastighet
Avverkning och bränning av mark	Vid behov	Ljungmark	Förvaltaren	1	-
Uppförande av stängel		Ljungmark	Förvaltaren	2	-
Bete	November-maj	Ljungmark	Arrendator	2	-
Borttagande av invasiva eller främmande arter	Vid behov	Hela naturreservatet	Förvaltaren	1	Gäller de arter som är görliga att få begränsa eller få bort
Inplantering av arter som lever i andra naturskogsliknade ädellövskogar eller lövsumpskogar	Vid behov	Hela naturreservatet	Länsstyrelsen	3	Bl.a. smörboll och slättergubbe
Övervakning av florans, faunans och svamparnas utveckling	-	Hela naturreservatet	Länsstyrelsen	3	-
Revidering av skötselplan	-	-	Länsstyrelsen	3	Vid behov
Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	-	-	Länsstyrelsen	2	Efter anvisningar från Naturvårdsverket

Anläggningar

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Snarast, sedan löpande	Hela området	Länsstyrelsen	1	-
Underhåll av parkeringsplats	Löpande	-	Förvaltaren	1	-
Underhåll av leder	Löpande	-	Förvaltaren	1	-
Anläggande och underhåll av brandgator	Vid behov	Ljunghed	Förvaltaren	1	Minst 1 meter breda med mineraljord
Uppsättning och underhåll av minst 20 skogsduveholkar och 20 fladdermusholkar	-	Ädellövskog som ska övergå till naturskogsliknade ädellövskog	Länsstyrelsen	2	-
Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Snarast, sedan löpande	Hela området	Länsstyrelsen	1	-

11 Rödlistade arter

Tabell 2. Förekomst av rödlistade arter inom naturreservatet

- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Artdatabanken 2020)
- arter (EU) är de arter som för vilka Sverige ska peka ut Natura 2000-områden, det vill säga arter som är listade i EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) bilaga 1, art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) bilaga 2 eller listan över arter våtmarksfåglar som angetts förekomma inom Natura 2000-områden i Sverige
- arter (övriga EU) som är listade i EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) bilaga 4 omfattas av ett generellt artskydd

RE	CR	EN	VU	NT	LC
Nationellt utdöd	Akut hotad	Starkt hotad	Sårbar	Nära hotad	Livskraftig

Tabell över rödlistade arterOrganismgrup p	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Kärlväxter	Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	NT
Fåglar	Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	NT
Fåglar	Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT
Fåglar	Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	NT
Fåglar	Gråkråka	<i>Corvus corone</i>	NT
Fåglar	<i>Mindre hackspett</i>	<i>Dryobates minor</i>	NT
Fåglar	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT
Fåglar	<i>Entita</i>	<i>Poecile palustris</i>	NT
Insekter	Blåsvart brunbagge	<i>Melandrya caraboides</i>	EN
Insekter	Tallgångbagge	<i>Cerylon impressum</i>	VU
Insekter	<i>Platycis cosnardi</i>	<i>Platycis cosnardi</i>	VU
Insekter	Sexfläckig blombock	<i>Anoplodera sexguttata</i>	NT
Insekter	Smalknäppare	<i>Procræus tibialis</i>	NT
Insekter	Fyrfläckad vedsvampbagge,	<i>Mycetophagus quadriguttatus</i>	NT
Insekter	<i>Plegaderus dissectus</i>	<i>Plegaderus dissectus</i>	NT
Insekter	Bokvedblomfluga	<i>Xylota abiens</i>	NT
Lavar	Rosa lundlav	<i>Bacidia rosella</i>	VU
Lavar	<i>Ved-lav klubba</i>	<i>Multiclavula mucida</i>	VU
Lavar	Stiftklotterlav	<i>Opegrapha vermicellifera</i>	NT
Lavar	Bokkantlav	<i>Lecanora glabrata</i>	NT
Lavar	Bokvårtlav	<i>Pyrenula nitida</i>	NT
Lavar	Orangepudrad klotterlav	<i>Alyxoria ochrocheila</i>	NT
Lavar	Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
Lavar	Slät fjälllav	<i>Agonimia allobata</i>	NT
Svampar	Oxtungsvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	NT
Svampar	Koralltaggsvamp	<i>Hericium coralloides</i>	NT
Svampar	Jättespindling	<i>Cortinarius praestans</i>	NT
Däggdjur	Bechsteins fladdermus	<i>Myotis bechsteinii</i>	EN

Däggdjur	Större musöra	<i>Myotis myotis</i>	En
Däggdjur	Sydpipistrell	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	VU
Däggdjur	Mindre brunfladdermus	<i>Nyctalus leisleri</i>	VU
Däggdjur	Barbastell	<i>Barbastella barbastellus</i>	NT
Däggdjur	Sydfladdermus	<i>Eptesicus serotinus</i>	NT
Däggdjur	Fransfladdermus	<i>Myotis nattereri</i>	NT
Däggdjur	Brunlångöra	<i>Plecotus auritus</i>	NT
Däggdjur	Nordfladdermus	<i>Eptesicus nilssonii</i>	NT
Art av intresse	Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>	-
Art av intresse	Havstulpanlav	<i>Thelotrema lepadinum</i>	-
Art av intresse	Platt fjädermossa	<i>Neckera complanata</i>	-
Art av intresse	Rostfläck	<i>Arthonia vinosa</i>	-
Art av intresse	Stor knopplav	<i>Mycobilimbia pilularis</i>	-
Art av intresse	Gulnål	<i>Chaenotheca brachypoda</i>	-
Art av intresse	Klippfrullania	<i>Frullania tamarisci</i>	-
Art av intresse	Guldlockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>	-
Art av intresse	Västlig hakmossa	<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	-
Art av intresse	Blåmossa	<i>Leucobryum glaucum</i>	-
Art av intresse	Gyttrad taggsvamp	<i>Creolophus cirrhatus</i>	-
Art av intresse	Stenknäck	<i>Coccolthraustes coccolthraustes</i>	-

12 Källor

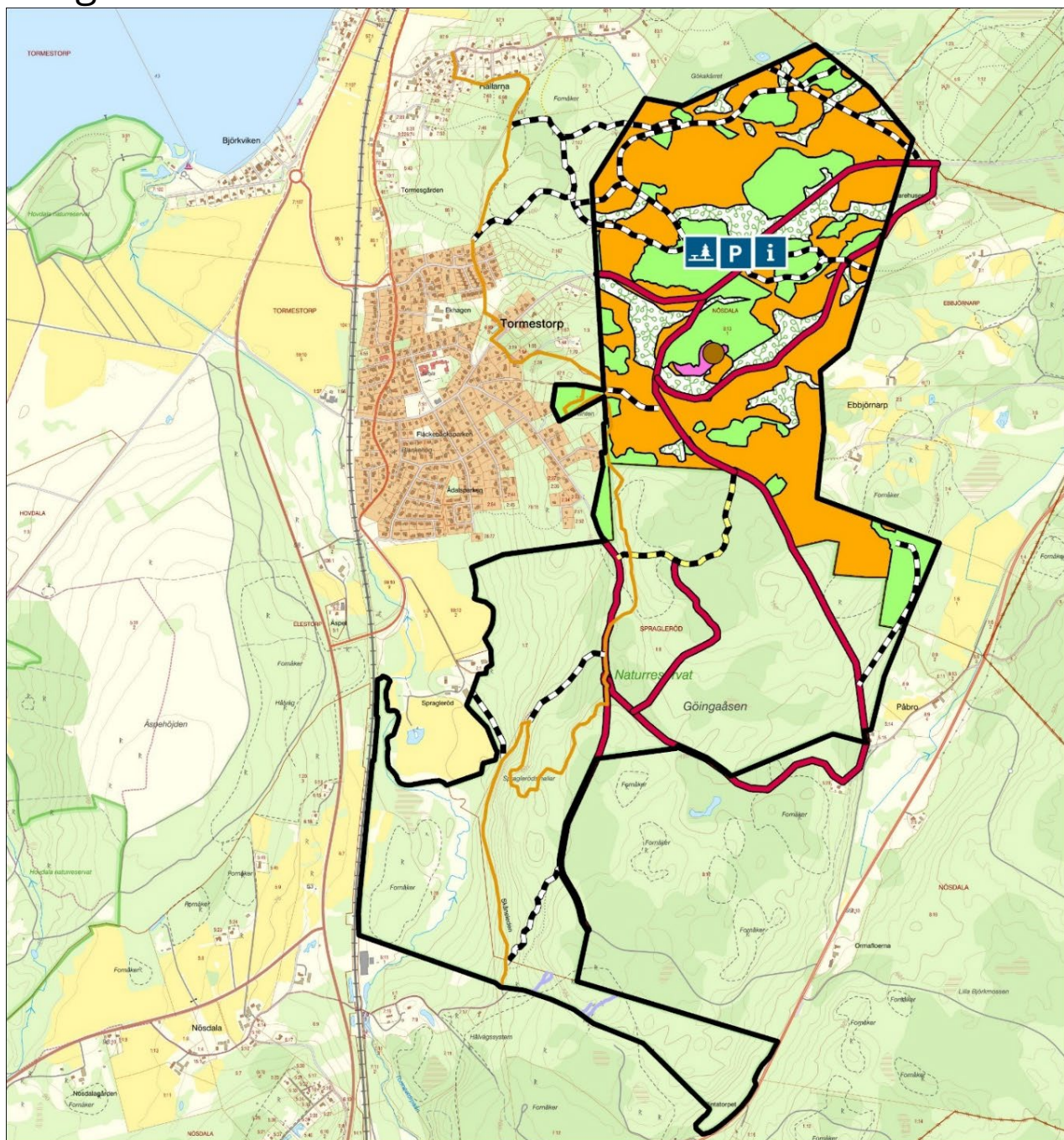
Skriftliga källor

- Länsstyrelsen i Kristianstads län 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer
- Skyddsvärda naturområden i Kristianstads län, Länsstyrelsen, Åke Uddling 1965–66
- Strategi för formellt skydd av skog i Skåne län, Länsstyrelsen i Skåne län, rapport 2006:14
- Göingeåsen och Tollaskogen, Inventering av skalbaggsfaunan, Sture Marklund 2004
- Fakta skog 1, 2008, SLU, Gunnar Isacson, Jörg Brunet
- Fakta skog 12, 2008 SLU, Örjan Fritz
- Högstubbar och vedskalbaggar i Söderåsens bokskogar, Arbetsrapport nr 37, SLU, Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap, Alnarp 2008, Jörg Brunet, Gunnar Isacson, Emma Holmström & Prisca Schäffer.
- Tillväxt och överlevnad av planterad ek, bok och avenbok på restaureringsytor i Söderåsens nationalpark under åren 2003 till 2009, SLU, Arbetsrapport nr 41, Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap, Alnarp 2009, Jörg Brunet och Hans Wieslander
- Åtgärdsprogram för ljunghed 2022–2026, Naturvårdsverket. Krister Larsson och Jonas Stenström
- Artportalen www.artportalen.se
- Artdatabankens artfaktablad <http://www.artdata.slu.se>
- Kulturmiljöprogram för Skåne 2006, Länsstyrelsen i Skåne län
- *Grön infrastruktur i Skåne – nulägesbeskrivning 2020*, Länsstyrelsen Skåne
- Naturvärdesöversikt - regionalt värdefulla områden för biologisk mångfald, Länsstyrelsen Skåne
- Värdeutlåtanden, Svefa AB år 2024

Kartor

- Geometrisk avmätning 1735, Brönnestads socken Ebbjörnarp nr 1–3, Lantmäteristyrelsen
- Enskifte 1807, Brönnestads socken Tormestorp nr 1–9, Lantmäteristyrelsen
- Laga skifte 1912, Brönnestads socken Tormestorp nr 1–9, Lantmäteristyrelsen
- Laga skift 1913, Ebbjörnarp och Spraglaröd, 11-brs-50, Lantmäterimyndigheterna
- Generalstabskartan 1897, Hässleholm 9–1, Rikets allmänna kartverk
- Häradsekonomiska kartan 1926–34, Hässleholm 3–50, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Torvkartan, Skogsstyrelsen.
- Övriga kartor och bakgrundskartor, Lantmäteriet © Geodatasamverkan

Bilaga A. Skötselområdeskarta

Naturservatsgräns

Skötselområden

Ädellöv som ska övergå till naturskogsliknade ädellövskog

Granplanteringar som ska övergå till naturskogsliknade ädellövskog

Lövsumpskog

Ljunghed

Jätte ek

Parkering

Skala 1:20 000

0 0,25 0,5 1 Kilometers

Anläggningar

Parkeringsplats

Informationsskylt

Rastplats

Bilväg

Led

Led ny

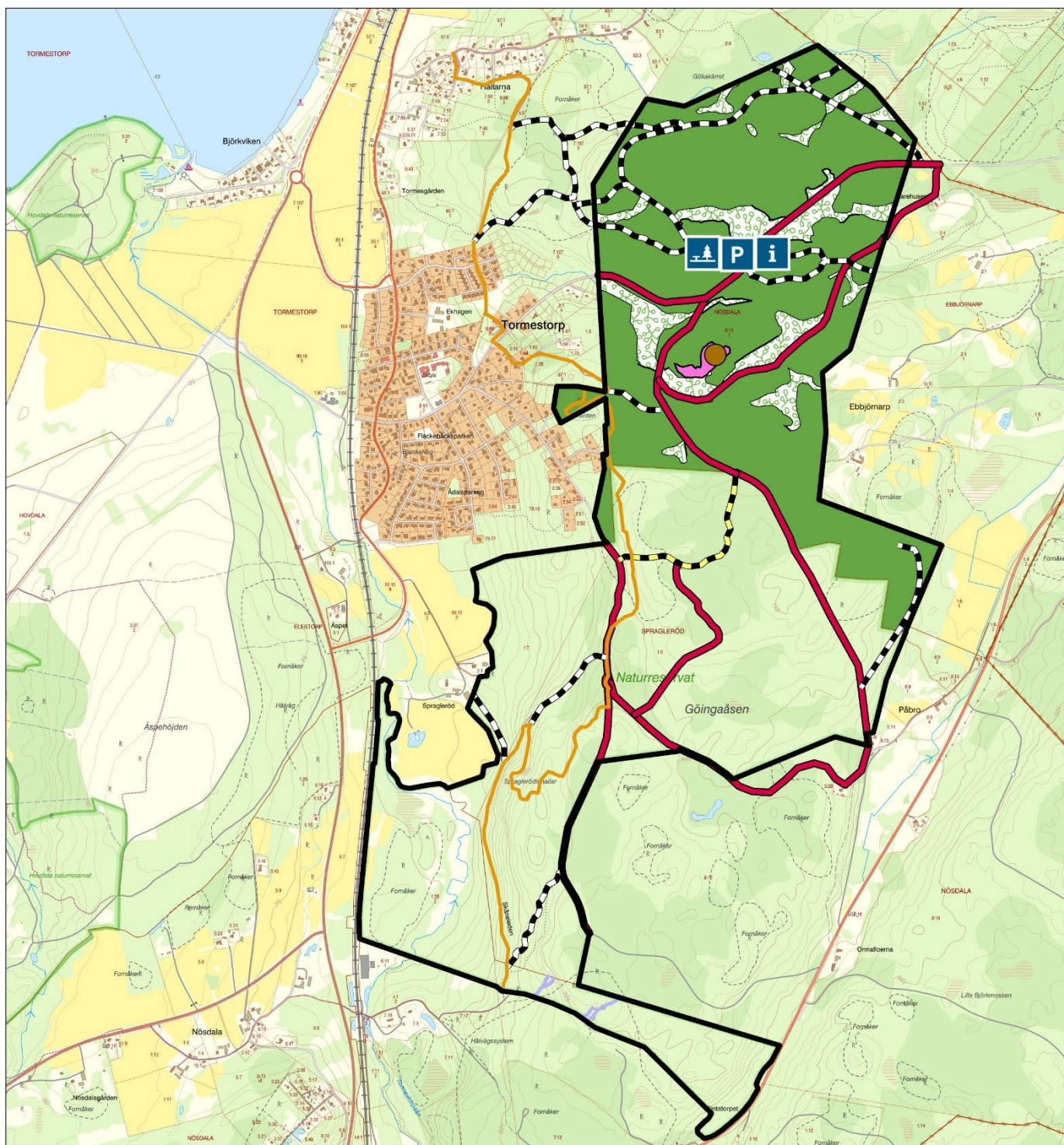
Skåneleden

Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 35972-2024

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga B. Målbildskarta

Naturreservatsgräns

Skötselområden

Naturskogsliknade ädellövskog

Lövsumpskog

Ljunghed

Jätte ek

Parkering

Skala 1:20 000

0 0,25 0,5 1 Kilometers

Anläggningar

Parkeringsplats

Informationsskylt

Rastplats

Bilväg

Led

Led ny

Skåneleden

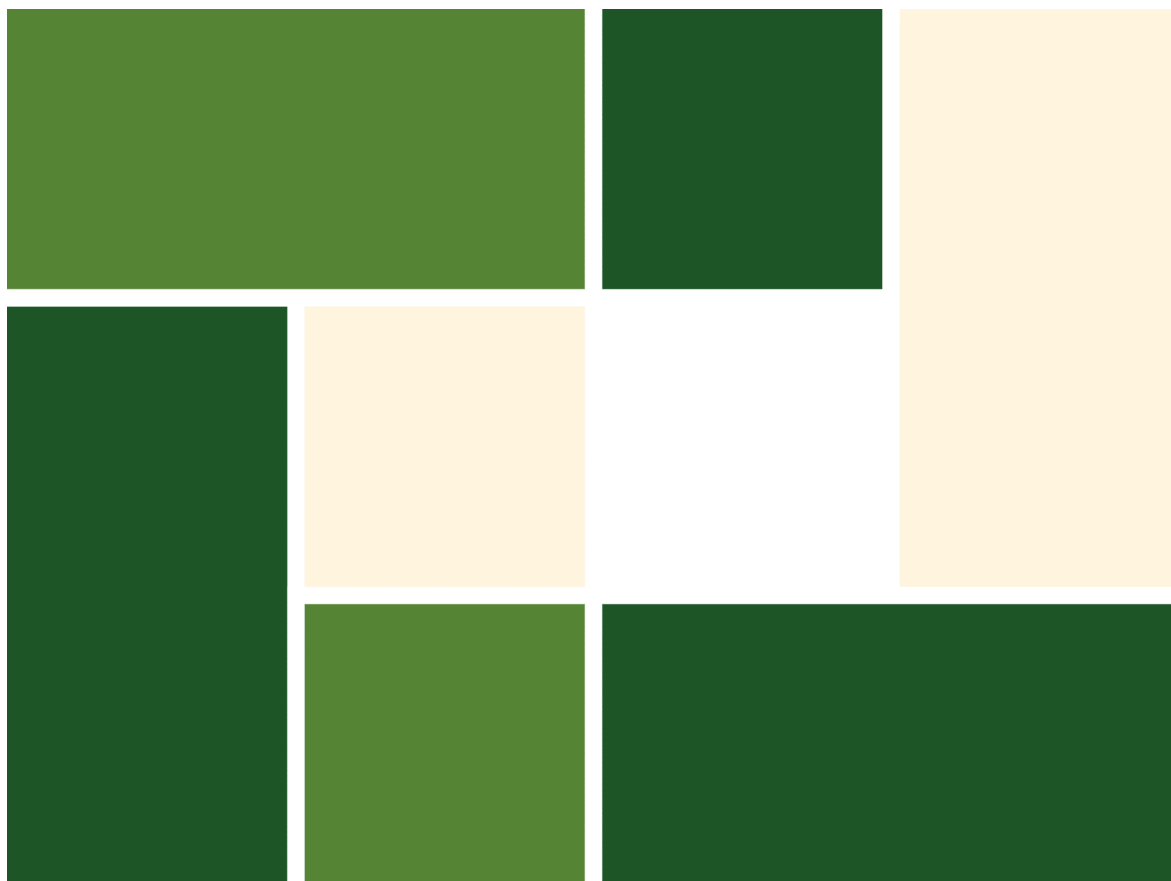
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 35972-2024

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturreseptatet Göingeåsen i Hässleholms kommun utgör ett biologiskt och friluftslivsmässigt värdefullt område. Nu utvidgas området med ytterligare 178 hektar ädellövskog som har höga natur- och friluftslivsvärden till att omfatta 414 hektar.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller också information om friluftsliv, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane

Bilaga 6. Inkomna yttranden och bemötande

Tillhör beslut den 11 december 2025 om utvidgning av och tillagt syfte för naturreservatet Göingeåsen i Hässleholms kommun.

Skogsstyrelsen: ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt enligt presenterat underlag och tillstyrker beslutet om utvidgning av och tillagt syfte för naturreservatet.

Trafikverket: har mottagit ovan rubricerat ärende för yttrande.

Ärendet berör väg 23 för vilken Trafikverket är väghållare. Väg 23 utgör riksintresse enligt 3 kap. 8 § miljöbalken, ingår i funktionellt prioriterat vägnät för godstransporter, långväga och dagliga personresor.

Ärendet berör även järnvägen och aktuellt järnvägsstråk, Södra stambanan, är utpekad som riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap 8 § miljöbalken. Områden som är av riksintresse för kommunikationer ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. Åtgärden bedöms inte inverka menligt på riksintresset.

Trafikverket föresätter av normal underhåll av vägar och järnvägar kan fortgå och inte försvåras.

Trafikverket har inga synpunkter på förslag till ändring av föreskrifter.

Länsstyrelsen: Drift och underhåll av vägar och järnväg kan fortgå precis som tidigare.

Skanova (Telia Company) AB: har markförlagda teleanläggningar inom området. Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning.

Skanova behöver ha möjlighet att underhålla ledningar i området och önskar att hänsyn tas till detta.

Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på plankartan. Kontakta

<https://www.ledningskollen.se>

Kabelanvisning beställs via Ledningskollen.se

Länsstyrelsen: Drift och underhåll av ledningar kan fortgå precis som tidigare.

Försvarsmakten: har inget att erinra i rubricerat ärende.

Vidare önskar Försvarsmakten få kommande beslut för kännedom.

Länsstyrelsen: Beslutet kommer att tillsändas er, liksom ni fick del av remissen.

SGU: Avstår från att yttra sig.

E.ON Energidistribution AB (E.ON) har inga synpunkter.

E.ON förutsätter att hänsyn tas till våra anläggningar samt att vi i fortsättningen kan sköta om våra anläggningar enligt gällande föreskrifter och standarder.

Länsstyrelsen: Erinrar om att drift och underhåll av ledningar och anläggningar får ske i fortsättningen precis som det tidigare har skett.

Södra Skogsägarna är positiva till bevarande av områden med höga naturvärden, vilket bland annat kan ske genom bildande av områdesskydd. Vi ställer oss dock emot att utökningen av Göingeåsens naturreservat sker med mark från Sveaskog, som hyser en stor andel mark med mycket låga naturvärden samt har avsetts att användas som bytesmark vid bildande av formellt skydd hos privata markägare.

Södra föreslår att de eventuella delar av området som utgörs av värdekärna prioriteras för områdesskydd, medan resterande delar används som bytesmark.

Generella synpunkter

Huvuddelen av utvidgningsområdet uppfyller inte grundkravet om skogsbiologisk värdekärna, vilket ska vara uppfyllt i större delen av ett område för att det ska bli prioriterat för områdesskydd. Av 178 hektar utgörs endast cirka 50 hektar av äldre bokskog (motsvarar knappt 30 % av området), men det framgår inte från beslut/skötselplan om all den arealen har nått upp till värdekärnekvalitet. Cirka 25 hektar lövsumpskog finns (motsvarar 14 % av arealen), men det framgår inte heller för dessa områden hur höga naturvärden de har idag, om de utgör värdekärna. Sammanlagt kan området utgöras av som mest cirka 44 % värdekärna, men andelen kan vara lägre än så. Övrig areal (drygt 100 hektar) består av granplantering i olika åldrar, som äldst knappt 50 år. Detta innebär att cirka 56 % av arealen i utvidgningsområdet varken utgörs av värdekärna eller prioriterad skogstyp utan har mycket låga naturvärden.

Att området ligger i värdeetrakt och i anslutning till befintligt reservat gör förstås att fastigheten som helhet blir mer intressant för områdesskydd och olika typer av restaureringar, det kan Södra också se. När mer än hälften av arealen utgörs av övrig mark ställer sig Södra emellertid starkt emot att området som helhet har prioriterats för reservatsbildning. Detta i sammanhanget att det finns intresseanmälningar från privata markägare som uppfyller grundkraven värdekärna, och storlek, samt är av prioriterad skogstyp och varav en del får poäng även för andra kriterier (naturvärden påbeståndsnivå, värdeetrakt, långsiktig funktionalitet, har andra bevarandevärden). Södra anser att Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd för hela den avsedda bytesmarken inte ligger i linje med den nya nationella strategin för områdesskydd. Där går det att läsa följande:

Strategins syfte är att beskriva ett arbetssätt som bidrar till stärkt äganderättsperspektiv, samtidigt som skyddsvärda skogar inte avverkas utan bevaras genom antingen formellt skydd eller frivilliga avsättningar.

Myndigheterna ansvarar för att formellt skydd bildas där naturvärdena är höga och där det är mest ändamålsenligt för det långsiktiga bevarandet. Myndigheterna behöver arbeta proaktivt med riktade informationsinsatser för att nå markägare med höga naturvärden. Myndigheterna behöver också skapa utrymme för att ta hand om intresseanmälningar från markägare med höga naturvärden.

Södra anser att Länsstyrelsen har gjort en felaktig prioritering, som inte följer strategin. Länsstyrelsen använder inte heller verktyget i form av denna bytesmark från Sveaskog för att ta hand om intresseanmälningar. Vid områdesskydd hos privata markägare är bytesmark ett viktigt alternativ för ersättning. Under våren har Länsstyrelsen dessutom framfört att bytesmark nu finns tillgänglig och uppmanat Södra med flera att sprida den informationen i våra kanaler. Det sänder mycket konstiga signaler när nu bytesmarken inte finns tillgänglig till den målgrupp den var avsedd för. En bytesmark som dessutom till stor del inte består av värdekärna och prioriterad skogstyp.

Södra föreslår att de eventuella värdekärnor av prioriterad skogstyp som finns inom Sveaskogs fastighet blir föremål för områdesskydd, förutsatt att de bildar tillräckligt stora sammanhängande områden eller enbart med en mindre areal övrig mark binds ihop så att de kan

utgöra föremål för områdesskydd. Resterande del/delar av fastigheten används som det var planerat, som bytesmark till privata markägare vid bildande av områdesskydd.

Nedan finns kommentarer till några av avsnitten som ingår i beslutet/skötselplanen:

Sidan 3 Under rubriken Syftet med reservatet står det att det bland annat ska uppnås genom att ersätta befintliga granplanteringar med löv- och ädellövskog. Södra håller med om att det är en åtgärd som skulle höja naturvärdena i området, men ställer oss frågande till att Länsstyrelsen prioriterar områdesskydd där en så stor areal kräver den typen av insatser, när det finns andra intresseanmällda objekt som redan har nått upp till skogsbiologisk värdekärna, är av rätt skogstyp, ligger i värdetrakt med mera.

Sidan 9

Under rubriken Beskrivning av utvidgningsområdet kan man läsa följande: Inom utvidgnings-området skulle bl.a. följande arter kunna påträffas bechsteins fladdermus (EN), större musöra (EN), sydpipistrell (VU), mindre brunfladdermus (VU), barbastell (NT), sydfladdermus (NT), nordfladdermus (NT), fransfladdermus (NT), brunlångöra (NT), trollpipistrell, dvärgpipistrell och större brunfladdermus. I synnerhet efter restaurering av skogs- och vattenmiljöerna.

Södra anser att det behöver tydliggöras att dessa arter i framtiden skulle kunna nyttja området, när man läser stycket kan man få uppfattningen av att de kan påträffas där redan nu, men i Artportalen finns inga sådana registreringar.

Sidan 10–11

Under rubriken Skälen för beslut kan man läsa: Göingeåsen omfattar sedan tidigare totalt 235 hektar, varav 228 hektar är skog. En utvidgning till 414 hektar, där stora delar av den tillkommande arealen består av äldre ädellövskog är mycket betydelsefullt för bevarandet av den biologiska mångfalden i området och för att stärka den gröna infrastrukturen i omlandet. Att påstå att stora delar av den tillkommande arealen består av äldre ädellövskog är inte sanningsenligt, när den i själva verket utgör knappt 30 %.

Vidare under samma rubrik står det:

Ett bevarande och restaurering av detta kärnområde för hotade fladdermöss ökar möjligheterna avsevärt att kunna behålla dessa arter i stabila populationer i området på sikt.

Vad Södra kan se så är utvidgningsområdet i dagsläget inte ett kärnområde för hotade fladdermöss, men har möjlighet att bli det. Meningen behöver omformuleras.

Det går även att läsa:

Det föreslagna utvidgningsområdet har höga naturvärden och har potential att få ännu högre naturvärden.

Även här bör meningen justeras, man får uppfattningen att hela/en stor del av området har höga naturvärden vilket är direkt felaktigt.

Sidan 12

Under rubriken Länsstyrelsens bedömning står följande:

Området har stämts av gentemot poängmodell för prioritering av objekt, Strategi för formellt skydd av skog i Skåne län. Objektet bedöms tillhöra länets bättre hälft. Det är större än 10 hektar och ligger inom värdetrakt för ädellövskog. Mer än hälften av objektet innehåller prioriterad skogstyp som ädellövskog. Området ligger delvis inom 500 meter från en tätortsavgränsning. Det finns slutligen starka synergier mellanskogsbiologiska värden och värden som ett rikt växt- och djurliv samt allmänna intressen. Objektet uppnår 9 poäng av maximalt 9 poäng.

Södra ifrågasätter både denna beskrivning och poängsättning. Att objektet som helhet bedöms tillhöra länets bättre hälft kan inte stämma, då den till mer än hälften består av granplantering. Dock kan de delar av utvidgningsområdet som innehåller lövskog helt/delvis utgöra länets bättre hälft (om de utgörs av värdekärna), det har Södra inte kännedom om.

Vad gäller storleken så är lövområdena inom utvidgningsområdet till viss del fragmenterade, men det finns ett sammanhängande område centralt som består av ädellöv och lövsumpskog och som ser ut att både tillsammans och uppdelat per naturtyp utgöra områden som är minst 10 hektar. Dock är det oklart om all den arealen når upp till grundkravet om värdekärna.

Att mer än hälften av arealen i utvidgningsområdet består av prioriterad skogstyp ädellövskog behöver också justeras och bytas ut till knappt 30 %.

Att objektet når upp till 9 poäng vid prioritering ställer sig Södra förundrade till. I den nationella strategin för områdesskydd går det att läsa följande:

Urval och prioritering av områden är inriktat på de mest skyddsvärda skogarna, så att nationella och internationella mål om att bevara biologisk mångfald nås på ett kostnadseffektivt sätt. Grundkravet är att ett område som prioriteras för formellt skydd i de allra flesta fall inkluderar en skogsbiologisk värdekärna. Det gäller oavsett vem som tar initiativ till formellt skydd. En skogsbiologisk värdekärna är ett sammanhängande skogsområde, som med avseende på bestånds-, struktur och artdata samt markanvändningshistorik bedömts ha stor betydelse för rödlistade arter, fridlysta arter, signalarter och andra skyddsvärda arter. De biologiska värdena kan vara en följd av såväl naturliga störningar som av äldre tiders hävd.

Södra anser inte att Länsstyrelsen genom att prioritera hela Sveaskogs fastighet följer ovanstående.

Sidan 14

Här kan man läsa att Regeringen har år 2022 lämnat uppdrag till Sveaskog att avyttra mark primärt att användas till bytesmark. Sveaskog har bland annat föreslagit del av fastigheten Nösåla 8:13, Hässleholms kommun. Naturvårdsverket har givit länsstyrelsen i uppdrag att inventera och tillförsäkra att mark som är lämpad för naturreservatsbildning ej avyttras. Länsstyrelsen har funnit att föreslagen del av fastigheten Nösåla 8:13 besitter sådana natur- och friluftslivsvärden att fastigheten är lämpad att förordnas som naturreservat. Södra ifrågasätter inte att det finns naturvärden inom fastigheten som är lämpliga för områdesskydd/frivillig avsättning, men ifrågasätter starkt att hel fastigheten används tillområdesskydd, när den dels inte hyser höga naturvärden på mer än hälften av ytan samt dels var avsedd till att användas som bytesmark för privata markägare.

Länsstyrelsen: Har i närmare ett decennium önskat bilda naturreservat av detta område, både ur naturvårds- och friluftslivsperspektiv, vilket även Naturvårdsverket tillstyrkt. Tidigare markägare, Sveaskog, motsatte sig inte ett bildande, men ville ha bytesmark som kompensation, vilket inte var uppnåeligt.

Sveaskog har sedan flera år avsatt ädellövskogen i området som frivillig avsättning medförande att naturvärdena har ökat ännu mer i dessa delar. Området ingår i en värdestrakt för ädellöv och utgör ett kärnområde i Skåne för hotade fladdermöss. Inom utvidgningsområdet finns gott om livsmiljöer som passar dessa fladdermöss.

Regeringen gav Naturvårdsverket och Sveaskog år 2022 i uppdrag att skydda värdefulla skogar genom att använda ersättningsmarker (M2022/01523). Länen involverades under år 2023 med att identifiera pågående ärenden som skulle kunna lösas med bytesmark. Länen tilldelades under år 2024 markarealer utifrån de tilltänkta bytesaffärerna. För Skånes del erhöles tre markområden (Kylan, Göingeåsen och Hörröd) på totalt 691,7 hektar. Arbetet med att genomföra markbytena bör för länsstyrelsens del vara avslutade före den 31 december 2027. Därefter är det för närvarande oklart vad som händer med den mark som ej har lyckats bytas bort. Den markägare vi refererar till, som är känd av länsstyrelsen, som inte ville gå vidare med ett eventuellt markbyte valde att dra sig ur när bytesmarksområdena presenterades då samtliga områden låg långt utanför markägarens arbetsradie. Länsstyrelsen har därefter arbetat intensivt med att finna andra lämpliga bytesparter. I det arbetet har länsstyrelsen gjort utskick till lämpliga markägare, markägareorganisationer (däribland Södra Skogsägarna), fastighetsförmedlare och virkesuppköpare. Det finns fortfarande kvarvarande bytesmark att tillgå vid Hörröd.

Enligt länsstyrelsen har markområdet Göingeåsen felaktigt blivit överlämnat av Sveaskog i syfte att nyttjas som bytesmark, då länsstyrelsen under närmare ett decennium önskat bilda naturreservat av detta markområde. När länsstyrelsen påtalade detta för Naturvårdsverket tillkom en fastighet från Sveaskog som ligger i Kylan i Osby kommun som extra bytesmark. I Kylan har länsstyrelsen nyligen bytt bort stora delar av området med en granne som hade väldigt höga naturvärden på sin fastighet. Länsstyrelsen har också funnit en intressent till kvarvarande mark i Kylan. En markägare som också är mycket intresserad av att byta bort mark med höga naturvärden. Dessa byten hade inte varit genomförbara om inte länsstyrelsen hade påtalat olämpligheten att nyttja Göingeåsen som bortbytesmark. Av de cirka 22 000 hektar mark Naturvårdsverket erhöles som bytesmark från Sveaskog har närmare 2000 hektar identifierats som skyddsvärd och dessa markområden planeras nu antingen bli naturreservat eller biotopskydd.

Utanför nu genomförd utvidgning av naturreservatet Göingeåsen finns också framtida lämpliga utvidgningsområden med ädellövskog inom värdetrakt, i det fall markägare lämnar in intresseanmälningar. En sådan utvidgning skulle påtagligt försvåras om mellanliggande markområden med gran hade bytts bort. Friluftsliv utgör ett av syftena med naturreservatet. I utvidgningsområdet går en mängd leder både i ädellövskog och i granplanteringar, varför det inte är lämpligt att byta bort delar som kan medföra framtida svårigheter att få åtkomst till led.

Fastighetsbildningslagen gäller vid byten, medförande att arealen bortbytesmark bör överstiga 20 hektar. Vidare bör gränser för naturreservat vara så tydliga som möjligt, vilka de är i yttergränsen för utvidgningsområdet. -Att bryta loss en mindre del, eller delar till presumtiva bytesaffär med en privat markägare, har därför av både naturvårds- och friluftslivsskäl ej varit aktuellt i Göingeåsen. Därtill ska läggas att granbestånd kan utgöra svårforcerade barriärer för arter som lever i ädellövskog. Forskning visar att stora sammanhängande skyddade områden ökar sannolikheten att en art inte försvinner från området, jämfört med skydd av flera små fragmenterade områden. Syftet med naturreservatet skulle således bli svårare att uppfylla, både för funktionellt områdesskydd och fastighetsbildningsmässigt om området fragmenteras ytterligare och det blir ett osammanhängande områdesskydd.

Vid användandet av poängmodellen för utvidgningar går det inte att bortse från det ursprungliga naturreservatets värden. Så även om det är mycket gran i utvidgningsområdet, så är där stora arealer värdekärnor som behöver bedömas mot bakgrund av de befintliga skyddade 235 hektaren.

Enligt den nya skogsstrategin så går det att skydda områden för utvecklingsmarker: "För vissa akut hotade skogstyper, som är av särskild betydelse för miljömålen, kan det också vara kostnadseffektivt att inkludera utvecklingsmarker. Det kan till exempel röra sig om ädellövskogstyper i södra Sverige där stora värdekärnor saknas helt och konnektiviteten mellan värdekärnor är dålig." Länsstyrelsen menar på att det i detta fall är skäligt. Detta bidrar till att förbättra bevarandestatusen för ädellövskog med fokus på livsmiljötypen näringsfattig bokskog.

Naturvårdverket har tillstyrkt utvidgning av naturreservatet Göingeåsen.

Länsstyrelsen har fått en förfrågan från en närboende som ville köpa en mindre del av utvidgningsområdet, men vederbörande ville ej byta in någon mark. Ren försäljning av mark är ej aktuellt i något av bytesmarksområdena. Det har inte varit lätt för Länsstyrelsen att finna lämpliga bytesparter till de bytesmarksområden som länsstyrelsen har erhållit. De potentiella kandidater som inkommit efter tips från er på Södra Skogsägarna har tyvärr inte uppfyllt kraven.

Länsstyrelsen har efter inkommit yttrande tagit kontakt med Södra Skogsägarna och efterfrågat de intressenter Södra Skogsägarna nämner i remissvaret. Detta då varken länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen har kännedom om några sådana intresseanmälningar och Länsstyrelsen önskar komma i kontakt med de omnämnda markägarna för att se om byte av mark skulle kunna bli aktuellt. Södra Skogsägarna har återkommit med svar men utan meddelande om några intressenter.

LRF Skåne: har tagit del av förslaget att utvidga naturreservatet Göingeåsen med ytterligare 178 hektar, varav en stor del utgörs av s.k. bytesmark från Sveaskog.

LRF Skåne motsätter sig inte i sak att Göingeåsen bevaras som ädellövskog – tvärtom ser vi värdet i att bevara sådana miljöer. Men vi anser att detta inte är rätt sätt att använda ersättningsmarken på. Staten måste hålla sig till den linje som lagts fast i riksdagens beslut och Naturvårdsverkets inriktning: bytesmarken ska användas för att skydda värdefull privatägd skog – inte för att staten själva ska skydda marken. Huvudsyftet med att bilda reservat är att bevara och restaurera. Inte att utveckla nya miljöer.

Enligt den nationella skogsstrategin från 2022 är det tydligt att skydd av skog i första hand ska ske genom frivilliga överenskommelser och markbyten, inte genom statliga uppköp. Bytesmarken är ett viktigt verktyg för att möjliggöra skydd av värdefull privat skog utan att markägare förlorar ekonomiska möjligheter. När staten istället väljer att själv ta över denna mark, undermineras hela syftet med bytesmarkssystemet.

LRF vill härmed framföra sin oro och kritik mot hur markhanteringen har skötts i det aktuella fallet där 178 hektar mark, ursprungligen avsedd som bytesmark från Sveaskog, istället köptes av Naturvårdsverket efter kontakt från Länsstyrelsen i Skåne. Sättet som Länsstyrelsen i Skåne har behandlat detta ärende har skapat en irritation hos markägare. LRF ser inte att Länsstyrelsen i Skåne har gjort sitt yttersta för att hitta nya möjliga privata markägare som

skulle kunna varit intresserade av marken, när den först tänkta markägaren sagt nej.

Om vi ska kunna fortsätta arbeta med intentionen att skydd av skog ska vara frivilligt så måste det också öppnas upp för attraktiva alternativ. Och ersättning av mark är just ett sådant attraktivt alternativ. Därför är det tråkigt att se att Länsstyrelsen i Skåne har valt att ta denna produktiva skogsbruksmark i eget syfte för att skydda.

För att förtydliga LRFs bild av förslaget till beslut vill vi härmed lämna följande synpunkter:

Avsteg från det politiskt beslutade syftet med bytesmarkerna
Genom att staten själv köper mark som var avsedd för byte, frångår man principen om frivillighet och riskerar att minska markägares förtroende för systemet.

Den aktuella marken är en del av den skogsmark Sveaskog överfört till Naturvårdsverket enligt ett regeringsuppdrag, med syfte att användas som ersättningsmark till privata markägare som frivilligt väljer att skydda värdefull skog.

Att använda denna mark till att skydda, utan att den byts mot privat skyddsvärd skog, är enligt LRF uppfattning ett avsteg från regeringens intentioner med hela bytesmarks programmet.

Utifrån den information som framgår så var den aktuella marken faktiskt avsedd att bytas med en privat markägare, men att denne valde att inte gå vidare. Att Länsstyrelsen i Skåne därefter valde att själv skydda marken – utan att erbjuda den till andra markägare i behov av ersättningsmark – är problematiskt. Det strider mot bytesmarkens funktion som verktyg för frivilligt skogsskydd och urholkar markägarförtroendet.

Skadar förtroendet för frivillighetsmodellen och urvalskriterier
Hela tanken med bytesmark är att motverka tvångsingrepp och göra det möjligt för privata markägare att medverka i naturskydd utan att tappa produktionskapacitet. Om staten börjar använda bytesmarken för att skydda mer mark istället för att byta till sig verkligt skyddsvärd privat skog – signalerar det att staten prioriterar sin egen reservatsareal framför markägardialog och samverkan.

Om förtroendet för frivillighetsmodellen minskar kommer fler markägare säga nej till skydd, vilket gör det svårare att nå miljömål och ökar risken för konflikt.

Den aktuella marken kunde ha använts för att skydda annan värdefull privat skog. När staten själv tar denna mark i anspråk, minskar möjligheterna för andra markägare att delta i frivilligt skydd.

Det skapar också en rädsla att markägares idag produktiva granskogar är ett intresse för länsstyrelsen att skydda för att utveckla nya ädellövsmiljöer.

I och med att det utvidgade området med majoritet produktiv granskog kan få 9 av 9 poäng i gällande poängmodell visar att många fler markområden än de med höga naturvärden skulle kunna vara av intresse för skydd och nå höga poäng.

Enligt den nationella strategin för områdesskydd ska områden som prioriteras för formellt skydd i de allra flesta fall omfatta skogsbiologisk värdekärna. LRF ifrågasätter därför att utvidgningsområdet ges full poäng (9 av 9) i den använda poängmodellen när mer än hälften av ytan är granplantering och endast en begränsad del möjligen uppfyller kriterierna för värdekärna.

Proportionalitetsfrågor och alternativanvändning

Av de 178 ha som utvidgningsområdet är och som föreslagits skyddas är 101 ha granskog som enligt förslaget ska omvandlas till ädellövskog. Även om lövskog är värdefull, är detta ett mycket omfattande restaureringsprojekt, med osäker effekt på kort sikt och stora kostnader för skötsel och uppföljning. LRF saknar en proportionalitets bedömning utifrån MB 7:25-7:26. Det vill säga visa samhällsekonomisk proportionalitet när statliga restriktioner införs och visa hur nyttan av att skydda granarealen vida överstiger kostnaden för samhället och drabbade näringar. LRF Skåne hade önskat en kostnads-/nyttoanalys som kunde jämföras med alternativet att skydda befintlig, privat naturskog via bytesmark. Kostnaden för enbart omställningen av granskogen kan kosta mångmiljonbelopp och med låg naturvärdesutväxling de första decennierna. Vi kan inte heller vara säkra på vad resultatet kommer bli. I texten i förslaget räknar man också upp rent spekulativt vilka arter som skulle kunna påträffas i området framöver och vilka som skulle kunna finnas i området. Även om de inte setts i dagsläget. Det bör tydligt framgå att dessa arter eventuellt kan nyttja området först efter långvarig restaurering, och att skyddet därför främst bör riktas till de områden som idag redan hyser höga naturvärden.

LRF ifrågasätter om detta är en effektiv användning av statliga medel och markresurser. Redan idag är skötselbudgeten för befintliga naturreservat otillräcklig, vilket innebär att många skyddade områden inte får den vård och tillsyn som behövs för att bevara naturvärdena. Att i detta läge ta på sig ett omfattande restaureringsprojekt av över 100 hektar produktiv granskog riskerar att tränga undan resurser från andra, redan skyddade, områden.

Det är därför tveksamt om det är försvarbart att använda betydande skattepengar till att skapa framtida potentiella värden, när dessa medel istället skulle kunna gå till att omgäende säkra och vårda skogar med höga befintliga naturvärden.

Det är ca 75 hektar av det utvidgade området som består av hedbokskog och lövsumpskog. Hade det inte varit rimligt att en del av de 75 ha gick till skydd och att den så kallade utvecklingsmarken (dvs. granproduktionsskog) kunde fortsatt användas till bytesmark för att fånga in allt mer värdefulla områden i närområdet?

Friluftsliv

När beskrivningen av friluftslivet görs i underlaget framställs området att kunna erbjuda fina vandrings- och orienteringsmöjligheter. LRF ställer sig då frågan om de kommer att bibehållas efter de förslagen som ges?

Lövsumpskogar är många gånger blöta och svårframkomliga marker, många mygg och insekter och kan ge en begränsad sikt och översvämningar. Kanske inte då de mest optimala förhållandena för just friluftslivet i sig?

I föreskrifterna blir också friluftslivet i form av orientering begränsande då du måste söka tillstånd för ex. hänga upp orienteringsskärmar mer än tre dygn. Orientering som har sin högsäsong mellan april- juni då vegetationen inte är för tät, begränsa också i föreskrifterna i och med det föreslås begränsningar under denna tid.

LRF undrar också hur mycket friluftslivet kommer att gynnas i och med att stora områden antagligen behöver vara inhängande för att i huvud taget kunna få upp någon ny ädellövskog i området. Vilka delar kommer spärras av och hur kommer det påverka allmänhetens rörelse i området?

Slutsats och uppmaning

LRF Skåne uppmanar Länsstyrelsen Skåne att:

- Avvakta med att skydda de 101 ha produktionsskog tills de uppnått naturvärden som motiverar skydd.
- Erbjuder bytesmarken till andra intresserade markägare med dokumenterat skyddsvärda skogar.
- Redovisa hur man tagit hänsyn till riksdagens och regeringens syfte med bytesmarkerna och varför man avviker från dessa i detta fall.
- Säkerställa att bytesmark i framtiden i första hand används enligt skogsstrategins intentioner.
- Undvik att staten konkurrerar med privata markägare om ersättningsmark.

- Redovisa en tidslinje när omställningen av de nya områdena ska vara "färdig". Vilka mätvärdesindikationer ska uppfyllas och när (10,30,50 år)?

Länsstyrelsen: Har i närmare ett decennium önskat bilda naturreservat av detta område, både ur naturvårds- och friluftslivsperspektiv, vilket även Naturvårdsverket tillstyrkt. Tidigare markägare, Sveaskog, motsatte sig inte ett bildande, men ville ha bytesmark som kompensation, vilket inte var uppnåeligt.

Sveaskog har sedan flera år avsatt ädellövskogen i området som frivillig avsättning medförande att naturvärdena har ökat ännu mer i dessa delar. Området ingår i en värdestrakt för ädellöv och utgör ett kärnområde i Skåne för hotade fladdermöss. Inom utvidgningsområdet finns gott om livsmiljöer som passar dessa fladdermöss.

Regeringen gav Naturvårdsverket och Sveaskog år 2022 i uppdrag att skydda värdefulla skogar genom att använda ersättningsmarker (M2022/01523). Länen involverades under år 2023 med att identifiera pågående ärenden som skulle kunna lösas med bytesmark. Länen tilldelades under år 2024 markarealer utifrån de tilltänkta bytesaffärerna. För Skånes del erhöles tre markområden (Kylan, Göingeåsen och Hörröd) på totalt 691,7 hektar. Arbetet med att genomföra markbytena bör för länsstyrelsens del vara avslutade före den 31 december 2027. Därefter är det för närvarande oklart vad som händer med den mark som ej har lyckats bytas bort. Den markägare ni refererar till, som är känd av länsstyrelsen, som inte ville gå vidare med ett eventuellt markbyte valde att dra sig ur när bytesmarksområdena presenterades då samtliga områden låg långt utanför markägarens arbetsradie. Länsstyrelsen har därefter arbetat intensivt med att finna andra lämpliga bytesparter. I det arbetet har länsstyrelsen gjort utskick till lämpliga markägare, markägareorganisationer (däribland Södra Skogsägarna), fastighetsförmedlare och virkesuppköpare. Det finns fortfarande kvarvarande bytesmark att tillgå vid Hörröd.

Enligt länsstyrelsen har markområdet Göingeåsen felaktigt blivit överlämnat av Sveaskog i syfte att nyttjas som bytesmark, då länsstyrelsen under närmare ett decennium önskat bilda naturreservat av detta markområde. När länsstyrelsen påtalade detta för Naturvårdsverket tillkom en fastighet från Sveaskog som ligger i Kylan i Osby kommun som extra bytesmark. I Kylan har länsstyrelsen precis bytt bort stora delar av området med en granne

som hade väldigt höga naturvärden på sin fastighet. Länsstyrelsen har också funnit en intressent till kvarvarande mark i Kylen. En markägare som också är mycket intresserad av att byta bort mark med höga naturvärden. Dessa byten hade inte varit genomförbara om inte länsstyrelsen hade påtalat olämpligheten att nyttja Göingeåsen som bortbytesmark. Av de cirka 22 000 hektar mark Naturvårdsverket erhöll som bytesmark från Sveaskog har närmare 2000 hektar identifierats som skyddsvärd och dessa markområden planeras nu antingen bli naturreservat eller biotopskydd.

Fastighetsbildningslagen gäller vid byten, medförande att arealen bortbytesmark bör överstiga 20 hektar. Vidare bör gränser för naturreservat vara så tydliga som möjligt, vilka de är i yttergränsen för utvidgningsområdet. -Att bryta loss en mindre del, eller delar till presumtiva bytesaffär med en privat markägare, har därför av både naturvårds- och friluftslivsskäl ej varit aktuellt i Göingeåsen. Därtill ska läggas att granbestånd kan utgöra svårforcerade barriärer för arter som lever i ädellövskog. Forskning visar att stora sammanhängande skyddade områden ökar sannolikheten att en art inte försvinner från området, jämfört med skydd av flera små fragmenterade områden. Syftet med naturreservatet skulle således bli svårare att uppfylla, både för funktionellt områdesskydd och fastighetsbildningsmässigt om området fragmenteras ytterligare och det blir ett osammanhängande områdesskydd.

Utanför nu genomförd utvidgning finns också framtida lämpliga utvidgningsområden med ädellövskog inom värdetrakt, i det fall markägare lämnar in intresseanmälningar. En sådan utvidgning skulle påtagligt försvåras om mellanliggande markområden med gran hade bytts bort. Friluftsliv utgör ett av syftena med naturreservatet. I utvidgningsområdet går en mängd leder både i ädellövskog och i granplanteringar, varför det inte är lämpligt att byta bort delar som kan medföra framtida svårigheter att få åtkomst till led.

Vid användandet av poängmodellen för utvidgningar går det inte att bortse från det ursprungliga naturreservatets värden. Så även om det är mycket gran i utvidgningsområdet, så är där stora arealer värdekärnor som behöver bedömas mot bakgrund av de befintliga skyddade 235 hektaren. Nedtagna granbestånd kommer att komma att levereras till skogsindustrin, vilket genererar intäkter till kommande skötsel av naturreservatet. Länsstyrelsen har mycket god erfarenhet gällande att restaurera planterad gran på tidigare

ädellövsmarker. Det åligger förvaltaren att avgöra omställningstakten, som kan vara beroende på när i tid det kan vara lämpligt att utföra och virkespriser.

Enligt den nya skogsstrategin så går det att skydda områden för utvecklingsmarker: "För vissa akut hotade skogstyper, som är av särskild betydelse för miljömålen, kan det också vara kostnadseffektivt att inkludera utvecklingsmarker. Det kan till exempel röra sig om ädellövskogstyper i södra Sverige där stora värdekärnor saknas helt och konnektiviteten mellan värdekärnor är dålig." Länsstyrelsen menar på att det i detta fall är skäligt. Detta bidrar till att förbättra bevarandestatusen för ädellövskog med fokus på livsmiljötypen näringsfattig bokskog.

Naturvårdverket har tillstyrkt utvidgning av naturreservatet Göingeåsen.

Gällande friluftsliv och lövsumpskogar så finns det många besökare som uppskattar lövsumpskogar, som lyfts fram som "Nordens regnskogar". En befintlig led kommer följa en sådan lövsumpskog. Det råder en begränsning under tidsperioden 15 april-15 juli att anordna och organisera tävling eller träning utanför väg eller markerad led, för att vilt och fågel ska vara fredade från störning. Behovet av instängsling minskar ju större avverkningsytan är, eftersom betetrycket blir lägre per hektar. Länsstyrelsen är inte heller, på samma sätt som skogsindustrin, i behov av fina raka stammar utan betesskador. Om instängsling sker förses dessa med genomgångar.

Lunds botaniska förening: ställer sig positiv till utvidgning av och tillägg av syfte för naturreservatet Göingeåsen, Hässleholms kommun. Ädellövskog, lövsumpskog och ljunghed är i Skåne sparsamt förekommande naturtyper och utgör viktiga livsmiljöer för många arter, vars förekomst reservatets utvidgning kommer därmed att underlätta. Föreslagna restaurerings- och återskapandesåtgärder samt skötselplan är väl genomtänkta och välanpassade till de olika habitaterna. Återvätning genom igenläggning av diken samt gynnande av förekomsten av andra lövträd än bok kommer även ge möjlighet för sällsynta mossor att etablera sig, såsom barkkvastmossa (EN), som har hittats i närheten. Vid implantering av rödlistade arter bör vikten av att använda lokalt material betonas.

Länsstyrelsen: Försöker i den mån det går att få frö- eller plantmaterial av så lokalt ursprung som möjligt.

Tormestorps IF och Skånes Orienteringsförbund: har tagit del av Länsstyrelsens föreläggande till utvidgning av naturreservatet Göingeåsen. Förslaget gör oss djupt bekymrade, då det berör det för Tormestorps IF viktigaste området för träning och tävling och de skrivningar som föreligger kommer göra det i stort omöjligt att bedriva regelbunden verksamhet. Samtidigt ifrågasätter vi förslaget till föreskrifter och hur de matchar syftet med reservatet.

Tormestorps IF

Tormestorps IF bildades 1937. Många olika verksamheter har bedrivits under de snart 90 år som föreningen funnits. Orientering och längdskidåkning är de sporter som föreningen lyckats bäst med. Fotboll, friidrott, bordtennis, gång, gymnastik är exempel på aktivister/sektioner också förekommit, men dessa verksamheter bedrivs inte längre av föreningen.

1986 invigde föreningen ett nybyggt klubbhus i Tormestorp och en dröm blev förverkligad. Klubbhuset ligger centralt i Tormestorp By och i direkt närhet till det område som föreslås till komma i förslaget till utökning av naturreservatet. Detta närområde är grunden i föreningens verksamhet.

Tormestorps IF är en viktig del av civilsamhället i Tormestorp och en av få kvarvarande föreningar som bedriver verksamhet i byn. Föreningen erbjuder möjligheter till träning och tävling i orientering och längdskidor, samt samvaro i en förening. Såväl fysisk aktivitet som social samvaro genom föreningsliv är viktigt och bra för folkhälsan.

Genom ungdomsträning, så fostrar man ungdomar i att bygga goda levnadsvanor såväl fysiskt som socialt, och man utbildar dem även i allemansrätt och lär ut skogs- och naturvana.

Tormestorps IF är väl bekant med Arrangemang i Naturen och Allmänna Råd. Man har god vana av att samverka med markägare och jakträttsinnehavare, Jägarförbundet och LRF. Vi

har god kunskap och behärskar väl egenkontroll och samverkan.

Orientering och folkhälsa

Orientering engagerar medborgare i alla åldrar, från barn till personer upp och över 90 år. Det bedrivs av enskilda utövare, i träning och tävlingsform. Det finns ungdomsträningar,

pensionärsorienteringar, trimorientering, elitorientering i tävlingsform, mm.

På senare år finns också Hittaut (där Länsstyrelsen också är med som medarrangör), där kontroller sitter ute under en längre tid och enskilda individer som kanske inte annars orienterar söker sig ut i Skogen. Hittaut är en gratis friskvårdsaktivitet där man med hjälp av papperskarta eller i en app skall finna checkpoints. Hittaut är tillgängligt dygnet runt under sommarhalvåret så man kan ge sig ut när det passar.

Orientering har en positiv påverkan på folkhälsa och flera studier pekar på att det har en minimal negativ påverkan på naturen, och i vissa fall till och med en positiv sådan.

Det finns gott om studier som pekar på hur nyttigt orientering är för folkhälsa, t.ex.: i en ny studie från McMaster University i Kanada, lyfter man fram orienteringens positiva påverkan och stöd till bättre minne och minskad kognitiv nedsättning, förutom att det är sunt för kroppen. Man fann att de som orienterar, oberoende av ålder, kön och nivåer av fysisk aktivitet, rapporterade bättre spatial förmåga och minne. En annan [studie](#), som utkom 2020, visar också att orientering lönar sig i längden. Resultaten visade att veteranorienterarna överlag mår bättre och var gladare. Fast det mest överraskande var att nästan ingen av de orienterare som ingick i studien led av depression eller hade problem med. Nyligen kom så ytterligare en forskningsrapport som indirekt visar att orientering måste vara mycket bra för hälsan. Rapporten härrör från University of Illinois i USA, där man sammanställt hundratals studier, och den visar att du mår bra av att vara i skogen. Att lämna den stressiga stadsmiljön och istället bege sig ut i skogen minskar risken för diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar och depression.

Dessutom finns ett stort antal studier som undersöker hur orientering påverkar naturen. I en studie som undersökte hur Orienteringen i Skåne 2014, med ca 25 000 deltagare påverkade naturen visas det att arrangemanget hade en naturvårdande inverkan på vegetationen samt att den biologiska mångfalden gynnades. De senaste decennierna har den rådande uppfattningen varit att människans aktiviteter i landskapet är en destruktiv kraft, men faktum är att mycket av den biologiska mångfald vi kan se är en effekt av vår traditionella markanvändning. Människan är inte bara en belastning för naturen, utan också en skapare av biologisk mångfald.

Det finns fler studier som visar att orienteringstävlingars påverkan på marken är ganska marginell på de flesta marktyper. Känsligast är lavklädda hållmarker, framför allt under torra perioder. En studie som genomfördes av Birgitta Johansson vid Institutionen för Natur och miljö vid Högskolan i Karlstad under O-ringen i Värmland 1996, då 17 000 löpare rörde sig i skogen, visade att ungefär en procent av skogsvegetationen påverkats på något sätt. Några sorters mossor hade minskat, liksom lavar, ljung och lingonris (vilket också kan ha berott på vädret). Ett år efter tävlingen kunde man se spår främst runt kontrollpunkterna men påverkan var som helhet så liten att betydelsen för ekosystemet troligen saknades enligt rapportförfattaren.

Under O-ringen i Värmland på 70-talet genomfördes en studie där man tittade på vilken effekt 3000 deltagares löpning över ett relativt nyplanterat hygge (fyra år gammalt) hade. Den visade att knappt fyra procent av plantorna skadats och vid en uppföljning ett decennium senare kunde man inte upptäcka några skador som berodde på O-ringentävlingen. En senare studie, från O-ringen i Falun, där 10 000 deltagare sprungit över ett hygge, visade på liknande resultat.

För att säkerställa ett hänsynstagande har orienteringsrörelsen frivilligt ålagt sig att verksamheten ska föregås av samråd med berörda parter. Svensk orienterings överenskommelse har i stort byggts in i Naturvårdsverkets "Allmänna råd för orientering och andra friluftsanslag" (AR 96:4) med bl.a. "vårdatumstopp" och anvisningar för de till stoppet närliggande perioderna då särskild hänsyn ska tas. Vi kan konstatera att ett väl fungerande samarbete har utformats under årens lopp och att flertalet planerade tävlingar har kunnat genomföras i samförstånd med berörda parter.

Under vissa tider på året måste särskild hänsyn tas vid genomförandet av organiserade friluftsanslag. Detta gäller framför allt under yngeltiden för såväl däggdjur som fåglar. Då faktorer som naturtyper, biotoper, fauna, flora och klimat varierar beroende på geografiskt läge, har landet indelats i fem regioner.

Traditionellt har det i Skåne varit att under yngelperioden, 1 maj till 30 juni, anordnas inget annat än mindre, begränsade arrangemang. Dessutom finns det en före och efterperiod, mellan 21–30 april och 1–10 juli då det tas särskild hänsyn till naturen med dess växt- och djurliv, med krav på hänsyn för att så långt möjligt undvika störningar.

Efter ett gediget samarbete mellan olika aktörer, Naturvårdsverket, LRF, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen i Skåne län, Sveriges Friluftsråd och Svenska Orienteringsförbund togs det i april 2022 fram en skrift av Naturvårdsverket "Arrangemang i naturen" som ersätter de tidigare Allmänna rådet (96:4) "Orientering och andra friluftsanslag". Detta var angeläget bl.a. då det finns aktörer som kommersiellt bedriver organiserade aktiviteter i naturen utan att varken ha samråd eller någon kunskap om vilken påverkan deras aktiviteter har på naturen. I de nya anvisningarna regleras alla som bedriver Arrangemang i Naturen. Mycket av det som står i anvisningarna följer orienteringsrörelsen redan. Det som orienteringsrörelsen speciellt välkomnar är att MBL's hänsynskrav och kunskapskrav ska vägleda var och när man kan bedriva träning och tävling. Denna ansvarsförskjutning från en detaljreglering till ett utökat egenansvar borde ges tydligare uttryck i utformandet av reservatsbestämmelser i Skåne.

Problem med förslag till reservatsutvidgning.

Den föreslagna utvidgningen av naturreservatet, innebär att reservatet blir det dominerade området på Göingeåsen.

Med de angivna tiderna och förbud mot träning och tävling, så kommer Tormestorps IF få svårt att erbjuda regelbunden träningsverksamhet. Detta gör att vi kommer få svårt att attrahera och bibehålla ungdomar i verksamheten samt bygga goda levnadsvanor. Det blir olyckligt om vår verksamhet begränsas under våren, då det är som mest attraktivt att orientera.

Vi oroas av Länsstyrelsens planer på snabb avverkning, och tillskapande av en speciell skogstyp och inte bevarande av skog som brukar vara syftet med reservat. Här handlar det inte bara om att bevara ett värdefullt område ädelskog, utan i stället vill man skapa ett naturreservat med ädelskog. Ett problem är förslaget om att snabbt avverka stora delar produktionsskog. Att under en 10-årsperiod avverka all produktionsskog / granskog innebär i praktiken att 57% av området blir hygge många år framöver. Hyggena där ädelskog skall planteras måste skyddas mot viltbetning. Så har det varit i många år i nuvarande reservat. Det innebär då att under lång tid, kommer stora delar av området bli kalhyggen och dessutom instängslat. Detta begränsar rekreationsvärdena i området och att stora delar av marken inte kommer att kunna användas till orientering.

Det finns också planer på att ändra dikningen i skogsmarken: "Inom utvidgningsområdet finns cirka 6 kilometer dikad skogsmark. Eftersom utvidgningsområdet ligger på en vattendelare och förekommande diken inte påverkar markägare uppströms, så är dessa diken synnerligen lämpliga att läggas igen för att återskapa biologiskt rika lövsumpskogar, öka områdets kvarhållande vattenförmåga och åter öka torvbildningen i området." Här finns vissa reflektioner om att det inte påverkar uppströms men inget om hur detta kommer påverka nedströms. Fläckebacken som rinner genom Tormestorp By kommer då troligen vara uttorkad större delen av året. Vi kan inte se att man tagit med detta i konsekvensbeskrivningen.

Problem med reservatsföreskriftsskrivningen

Vi är glada att Länsstyrelsen i de föreliggande föreskrifterna pekar ut att ett av syftena med reservatet är att främja friluftsliv. Men vi ser också bekymmersamma avsteg från överenskommelsen om Arrangemang i Natur och allvarliga inskränkningar av allemansrätten och vår rätt att bedriva orientering.

Vi ser inte att det är rimligt att begränsa träning och tävling i reservatet under den tidsperiod som anges. När naturreservat tillskapas och dessa typer av begränsningar införs, så behöver det ställas mot andra intressen som friluftsliv och folkhälsan. Länsstyrelsen behöver visa på vilket sätt orienteringsträning eller -tävling skulle vara skadligt för natur- och djurliv, som kräver dessa begränsningar. I det aktuella reservatet och skriften finns ingen sådan analys, som pekar på de skyddsbehov och tidsgränser som gör att det fodras att inskränka på allemansrätten och möjligheterna till rörligt friluftsliv i den aktuella perioden. Vi kan inte se någon hänvisning till vetenskapliga studier eller till någon annan dokumentation som föranleder begränsningarna. I Länsstyrelsens strategi kring reservatsbildning. På sid 23–24 finns exempel på vilka tider som specifika arter bör skyddas, men av vad vi kan utläsa ur de aktuella Reservatsbestämmelserna för Göingeåsen så finns det inte motiv för datumgräns utifrån vilka arter som behöver skydd.

I samband med att Tormestorps IF skulle arrangera Natt DM 2018 ansökte föreningen om dispens för att anordna tävlingar och träningar inom reservatet. Länsstyrelsens Miljöavdelning gav då en flerårig dispens till Tormestorps IF med följande motivering:

"Länsstyrelsen gör bedömningen att de negativa konsekvenserna för området i samband med åtgärden bli begränsade om de villkor och försiktighetsmått som angivits i tillståndet efterlevs. Som särskilt skäl

har anförts att klubben bedrivit orienteringsverksamhet i området sedan 1937. Efter tidigare samtal med ansvarig för naturreservatet har det framkommit att orienteringsverksamheten inte utgör något problem i området och att föreskriften anbringande av tavla, affisch, anordning eller snitsel borde ändras så att orienteringskontroll inte omfattas. Sammantaget finner Länsstyrelsen att det föreligger särskilda skäl att lämna dispens för verksamheten.”

Man gav då bl.a. följande villkor för tillståndet:

- Snitslar och orienteringskontroller får inte kvarlämnas i naturen utan ska tas bort senast 24 timmar efter tävling.
- Under perioden den 15 april – 15 juli får endast begränsade arrangemang förekomma, särskild hänsyn ska visas.
- Deltagarna ska göras medvetna om att de är i ett naturreservat och att särskilda regler gäller.
- Förvaltaren ska informeras inför varje tävling

Detta tycker vi är rimliga avvägningar som borde vara med i föreskrifterna i framtiden.

Att söka skriftligt tillstånd från Länsstyrelsen kan vara en process som tar lång tid och är förenat med stor osäkerhet. För ideella organisationer så är det mycket önskvärt att detta kan ske i samråd med reservatets förvaltare. Det är också något som underlättar för Länsstyrelsen med dess knappa resurser. Om samråd med förvaltaren kan ske i stället för tillstånd via Länsstyrelsens naturvårdsenhet så minskar handläggningsbehovet.

I texten under Skötselplan och kapitel 5 om friluftsliv, så nämns att, *”Hässleholms kommun anlagt en vandringsled vilken de har avtal för till 2027-09 30.”* Denna led är numera omlagd och går inte inom det tänkta området för Naturreservatet.

De står också *”vidare är det förbjudet att placera eller sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch, snitsel, inskrift eller därmed jämförlig anordning i mer än tre dygn.”* Det finns även en felskrivning då det står tre dygn i denna löptext, men i C-föreskrifterna står tio dygn.

Under kapitel 5.3 parkering, så nämns det att, *”centralt i området ligger en större cirka 1600 m2 hårdgjord yta för virkesupplag som fungerar utmärkt för parkering.”*

Tormestorps IF har efter tillstånd från markägaren Sveaskog iordningställt denna yta till vad den idag är. Platsen kallas, Skidstadion, vilket då förklarar vad som varit ändamålet med denna yta. Härifrån utgår en slinga på 4,3 km som även är avkortningsbar till ca 3 km där föreningen, när möjlighet ges, iordningställer skidspår för längdskidåkning. Föreningen har vid klubbhuset snöskoter och övrig utrustning för att iordningställa skidspår och underhålla denna slinga när vintern så tillåter. Föreningen har arrangerat skidtävlingar sedan 1940-talet och en särskild sektion för skidor bildades 1955. Skidtävlingen, Tormestorpsloppet, har arrangerats sen 1956 och är därmed Skånes äldsta nationella skidtävling. Med mildare vintrar så har det naturligtvis inte gått att få till skidspår varje vinter med som regel brukar det finnas möjlighet till bra tränings spår en 10 till 12 dagar varje säsong. Vår förhoppning är att vår Skidslinga, vilken i huvudsak går på befintliga skogsvägar, får finnas kvar och vi får underhålla den samt att omnämnda ytan får användas för parkering och start och målområde.

Förslag till skrivningar

Vi önskar att tankegångarna i "Arrangemang i Naturen" ska beaktas vid skrivningen av reservatsbestämmelser". Därför vill vi se ändringar i de aktuella föreskrifterna. Samt att den accelererade och aggressiva omvandlingsplanen inte genomförs.

Vårt förslag är att skrivningen under " Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens skriftliga tillstånd." Så ändras punkt C10 till " under tidsperioden 15 april–15 juli anordna och organisera tävling utanför väg eller markerad led. Övrig tid ska reservatets förvaltare alltid informeras." Alternativ lägga till: "Träning utanför väg eller markerad led kan få förekomma under tidsperioden 15 april-15 juli efter samråd/överenskommit med reservatets förvaltare. Övrig tid ska reservatets förvaltare alltid informeras." Vi ser inte att träningsarrangemang under våren är ett problem, en åsikt som delas av Länsstyrelsens naturvårdsenhet, som visats i den dispens Tormestorps IF tidigare fått.

Relaterat till skidåkningen föreslår vi ett undantag under C-föreskrifterna, med följande text (vi bifogar karta med inlagd skidslinga).

"För Tormestorps IF:s skidspår, se bilaga, gäller lov till röjning av sly och grenar samt delning och flytt av träd som lagt sig över spåret, med ett arbetsområde som uppgår till 1 meter på var sida kring befintligt

spåret, efter att föreningen erhållit markägarens tillstånd, samt att omnämnda ytan får användas för parkering och start o målområde.”

Verksamheter som riktar sig till allmänheten för att ge bättre folkhälsa och genomförs enskilt bör klassas som enskild träning och bör då vara tillåtit enligt allemansrätten och inte begränsas av s.k. vårdatumstopp. Även utsättning av så kallade checkpoints för denna verksamhet, som inte är liktydigt med kontroller för fotorientering vilka begränsas av 10 dygns regeln, i ordningsföreskrifter C12, bör vara tillåtet.

Vi anser att Länsstyrelsen behöver se över sin avverkningsplan och att detta inte bör ske på tio år, utan i takt med att skogen är avverkningsmogen. Om föryngringsytor ska stängslas in, behöver det finnas grindar, så att man kan ta sig in i ytor så att hela områden inte blir nedstängda. Det är inte rimligt att avveckla produktiv granskog i förtid, det är inte klokt ur ett kolbindningsperspektiv. Rent samhällsekonomiskt och klimatmässigt borde man avveckla granskogen först när den är avverkningsmogen. Det handlar här om stora ingrepp som påverkar både natur- och friluftsliv.

Det är oklart vem som kommer vara markägare när naturreservatet är bildat. Det är mycket viktigt att ägande fastställs då bland annat Kronovägen och Påbrovägen bildar, Tormestorps/ Påbro Vägsamfällighet. Andelsfördelningen för vägsamfälligheten beror på hur stor del markägarna har utmed dessa vägar. Viktigt är också vem som äger övriga vägar, inom området. Ingår de i Naturreservatet eller inte? Inom Hovdala Naturreservat ingår t.ex. inte vägarna inom området vilket då medför att de inte regleras av reservatsbestämmelserna och markägaren får stå för underhåll.

Vi anser att med den hänsyn vi tar i vår orienterings- och skidverksamhet till natur- och djurliv inte innebär någon menlig påverkan.

Om föreningen skall kunna fortsätta bedriva sin mångåriga verksamhet inom orientering och skidor är det helt avgörande att våra föreslag till justeringar i förslaget till utvidgning av nuvarande naturreservat beaktas. Samt att forskrifterna för reservatet som helhet justeras.

Länsstyrelsen: anser att det är angeläget att naturreservatet utvidgas. Föreskrifterna för naturreservatet är inte föremål för någon revidering. Föreskriften C10, som ligger under ”att det krävs länsstyrelsens tillstånd”, medför att tillstånd i normalfallet ska

lämnas för sökt verksamhet. Tillståndet är oftast förenat med ett antal villkor. Jämfört med om det skulle krävas dispens, då det krävs särskilda skäl för att få utföra verksamheten. Föreskriften C10 riktar sig mot många olika typer av aktiviteter, inte bara orientering. Länsstyrelsen anser att våren är en känslig period för det vilda i naturen, men beroende på hur verksamheten är utformad kan den alltså likväl få tillstånd att utföras. Länsstyrelsen erinrar om att föreskriften C10 enligt undantag medger er att organisera tävling eller träning som ligger på väg eller markerad led även under tidsperioden 15 april – 15 juli.

Gällande omföringstakten av barrplanteringar till ädellövskog så har denna inte angetts till 10 år, utan att det är upp till förvaltaren att avgöra upplägget. Detta för att det ska kunna fungera på ett bra sätt för förvaltningen. Behovet av instängsling minskar ju större avverkningsytan är, eftersom betestrycket blir lägre per hektar. Om instängsling sker förses dessa med genomgångar.

Tidigare Sveaskogsmark som kommer ingå i naturreservatet ägs idag av Naturvårdsverket. Fråga om omfattningen av andelsfördelningen i vägsamfällighet kommer hanteras separat av Länsstyrelsen på uppdrag från Naturvårdsverket. Naturreservatet påverkar inte väghållarens ansvar för underhåll av väg inklusive vägområde, dvs slänter och diken i anslutning till väg.

Gällande återvätningen kommer vattenflödet i Fläckebacken snarare fördelas jämnare över året med färre uttorkningsperioder än i dagsläget. Se återvätningen som en tvättsvamp som sakta läcker vatten i stället för som i dagsläget, att det snabbt rinner bort från området i de diken som förekommer. En hydrologisk utredning kommer tas fram innan åtgärder påbörjas. Kommunen har tre vandringsleder som berör naturreservatet, Höjdarnas höjdarled, Hovdalaleden och I Posta-Nillas spår.

Reservatsföreskrifterna påverkar ej föreningens skidspårning eller nyttjande av parkering. Länsstyrelsen förutsätter att ni har kännedom om terrängkörningslagstiftningen. Länsstyrelsen har korrigerat skrivningen gällande uppsättning av tavla till tio dygn i skötselplanen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Mottagare

För att överklaga skriver ni till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet. Observera dock att ni ska skicka överklagandet till skane@lansstyrelsen.se eller till Länsstyrelsen Skåne, Avdelningen för natur och vatten, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den **8 januari 2026**.

Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).